

Rejsen til Amerika

Californien

21.feb.- 18.mrs. 1991

INDHOLD

En gave med problemer.....	4
Planlægningen.....	4
Rejsen til Amerika (21.2.).....	4
Stjerner og dyr.....	6
Palomar-observatoriet.....	6
San Diego Zoo.....	7
Seaworld.....	8
La Cabrillo.....	8
Sea World.....	9
La Jolla.....	10
Ørkendag.....	10
Anza-Borrego Desert State Park.....	10
Salton Sea.....	11
Coachelly Valley.....	11
Joshua Tree National Monument.....	12
Ligeud og til venstre.....	12
Lake Havasu City.....	13
Flagstaff.....	14
Gran Canyon.....	14
Indianerkultur og meteor.....	16
Walnut Canyon.....	17
Meteorcrater.....	17
Gran Canyon Cavern.....	17
Hoover Dam.....	18
Las Vegas.....	18
Ørken med vand.....	18
Death Valley.....	19
Bjerg og dal	20
Kern County Museum.....	21
Yosemite National Park.....	23
Gennem San Joaquin Valley.....	24
Old Faithfull.....	25
Den forstende skov.....	25
Skovtur i regnvejrr	26
Humboldt Redwoods State Park.....	26
Point Reyes National Seashore.....	28
San Franscisco.....	29
På kryds og tværs til bens.....	31
USS Pampanito SS 383.....	31
Golden Gate Park.....	32
Redwoods og artiskokker.....	33
Monterey Bay Aquarium.....	34
Pacific Grove.....	35
Point Lobos.....	35
Moro Bay.....	37
Historie og nationalfølelse.....	37
Lompoc.....	37

Solvang.....	38
Santa Barbara og LA.....	39
I filmens verden.....	40
Universal Studios.....	40
Mans Chinese Theater.....	41
Næste gade er Sunset Boulevard.....	41
Fortiden genoplevet.....	42
Queen Mary.....	42
Spruce Goose.....	42
Huntington Library.....	43
Huntington Art Gallery.....	43
Huntington Gardens.....	43
Klar til hjemtur.....	44
Marina del Rey.....	44
Sol over Rocky Mountains.....	45
Ude godt..hjemme bedst.....	45

En gave med problemer

I forbindelse med Ullas 25-års jubilæum i 1990 blev der mulighed for at søge en "frirejse" med destination udenfor Europa.

Der blev søgt, og frirejsen blev bevilget.

Selv om det er et år for tidligt (i forhold til gletchernes kælven), vil Argentina være et naturligt rejsemål, og ferien samles sammen med henblik på afgang i februar 1991.

Da tiden nærmer sig, og planlægningen skal i gang for alvor, konstateres det, at der ikke udstedes fribilletter til Sao Paulo længere, og de næste forslag om Bangkok eller Singapore lider samme kranke skæbne.

Da vi ønsker at rejse til en destination, hvortil der er flyvning uden mellemlanding med deraffølgende risiko for at blive sat af, er udbuddet af eksotiske rejsemål blevet kraftigt begrænset.

Faktisk er der kun Japan og USA tilbage.

Af disse beslutter vi os for Los Angeles, hvor der dog er solskin og varme - og mange ugentlige afgange.

Nu har USA aldrig stået højt på Ullas ønskeseddel, og avisens ferietillæg blev studeret flittigt, for at se, hvor billigt man kunne komme til det oprindelige ønskemål.

Planlægningen

Fra Bodil og Villy og flere af Ullas kolleger har vi lånt materiale, der kan bruges i forbindelse med planlægningen. Det bliver på et tidligt tidspunkt klart, at det, der skal planlægges, skal dreje sig om naturoplevelser. Jeg har en forestilling om, at der skal ses på blomstrende kaktus, og fra brochurerne er der mange eksempler på den rigt blomstrende flora i Californien. Der skulle også være både olie og vindmølleparker.

Ulla taler om rismarker og Gran Canyon.

Materialet studeres, og jeg sammenstiller den tur, der med få ændringer ender med at blive gennemført. Med Ullas rejsebarometer på ca 0 bliver den dårligt nok diskuteret, og det er først da valuta (til kurs 588) og rejsechecks er bestilt, at jeg for alvor tør tro på, at turen skal blive til noget.

Rejsen til Amerika (21.2.)

Efter de sædvanlige hektiske arbejdsdage inden man skal på ferie, når vi så frem til d.21.februar. Bodil kører os ud, og vi bliver checket ind med det samme uden problemer eller venteliste. Efter indkøb af tobak og "Gammel dansk" er vi klar til sammen med Bodil og Axel at indtage den obligatoriske afskedsøl i transithallen.

Vi får plads i rygeafdelingen, Ulla får vinduespladsen, og kl. 12.47 letter SK931.

Vi er begunstiget af godt vejr med skyfri himmel, som gør det muligt at nyde såvel de norske fjelde, Grønlands indlandsis, og spændende sneområder over Canada / Hudson Bay og senere

områder med utroligt mange søer, snedækkede marker, der ligger som store kvadrater og meget mere.

Under hele turen kan man på en monitor følge med i, hvor man er, se højde og hastighed, flyvetiden og antal fløjne kilometre mm, og det er faktisk meget rart.

Efter 9038 km og 11 timer og 9 minutter ankommer vi til Los Angeles Tom Bradley-terminalen (1 af 8 terminaler, opkaldt efter borgmesteren). Man fornemmer straks varmen, og føler at man er på ferie.

Turen går nu uden problemer gennem emigration-kontrollen (bortset fra at de forlanger at få at vide, hvor man skal sove den første nat, hvilket vi jo ikke kunne sige med sikkerhed på dette tidspunkt).

Efter bagageafhentning skal vi have fat i en bil. Vi er blevet anbefalet *Rocket Rent a Car*, og meget heldigt er firmaet blandt de firmaer, man kan ringe direkte og gratis til fra service-telefonerne. De har en ledig bil og prisen er 170 \$ pr. uge. Det lyder rimeligt, så vi beder om afhentning.

Vi bliver hurtigt hentet og kørt til udlejningsselskabets adresse i Inglewood ikke langt fra lufthavnen. Allerede det første lille stykke bemærker man, at vi er kommet til varmere himmelstrøg: her er palmer og blomster i massevis og ca 75 grader F.

Der er ingen helt små biler, men en blå *Chevrolet Lumina* er tilbage. Vi får ordnet papirerne, og får nedsat den daglige uheldsforsikring fra 9 \$ til 5 \$, da vi henviser til vores relation til luftfarten.

Vi flytter kufferterne i bilens store bagagerum, og må derefter bede om et lynkursus i kørsel med automatgear, da ingen af os har prøvet det tidligere. Der er ratgear, og efter en lille runde på parkeringspladsen, kaster vi os ud den trafikken med **2PRE120**.

Vi stiler mod vores M6 motel i **El Monte**, og for ikke at starte med en ukendt bil på motorvej lige med det samme, vælger vi at køre en parallelrute.

Det bliver hurtigt til en tur gennem et typisk amerikansk miljø med lave huse, masser af blafrende glitterflag ved de mange automobilforhandlere, der er på denne strækning.

Noget senere skifter kvarteret til et beboelseskvarter med mindre enfamiliehuse, hvor vi bemærker, at flere har hængt "Stars and Stripes" op på husfacader og verandaer.

Det er faktisk ikke så ophidsende at køre her, som man kunne tro. På de almindelige gader er trafikken ikke alvorlig. Da gaderne skærer hinanden i rette vinkler, og normalt hedder det samme i hele deres forløb, er det ikke så svært at køre i byerne. Ved hvert gadekryds hænger der et stort, læseligt skilt med navnet på den tværgående gade, så man i god tid kan se, hvor man befinder sig.

Det eneste, man skal passe på, er *Fuldt-stop*-skiltene, som bruges meget, og som indebærer, at man kører ud i krydset i samme rækkefølge, som man kom til krydset. Man skal også lige vænne sig til, at man godt må svinge til højre i lysregulerede kryds, når der er rødt.

De fleste steder i byerne er der afsat plads til, at der kan holde parkerede biler uden gene for trafikken, dvs at vejbanen har dobbeltbredde. I storbyer er der endog ofte udover en sådan dobbeltbane en særligt markeret bane, som kun må bruges til venstresving fra begge retninger.

Vi har hørt om flere, der har benyttet motelkæden **M6** på deres ferie i USA, så vi har besluttet os

for det samme. Ved hjælp af kortet i fortegnelsen over M6-moteller finder vi uden vanskelighed motellet og får os indlogeret. Der ligger en restaurant i forbindelse med motellet, hvor vi får et let måltid (suppe og juice), inden vi går til ro.

Stjerner og dyr (22.2)

Vi står tidligt op næste morgen og indtager vores morgenmåltid på restauranten, inden vi tager hul på den egentlige tur.

Bilen er modtaget med halvfylt tank, så meget bekvemt ligger der en benzinstation som nabo til motellet. Man kan vælge, om man vil have betjening eller selvbetjening. Det første er dyrere, men selv om vi skal køre med det dyrere blyfri benzin, er det nu ikke prisen, der afskrækker en: Mens krigen om Kuwait pågår ligger priserne på blyfri benzin på lidt over en dollar pr gallon (3.8 liter). Den sidste optankning i Los Angeles (efter krigens afslutning) sker til 86.9 cents pr. gallon! I øvrigt er det mange steder sådan, at man først skal aflevere sit kreditkort eller kontanter, før man begynder at fylde på. Tankanlæggene er også konstruerede lidt forskelligt med hensyn til, hvor der skal trækkes og drejes, eller trykkes for kontant eller kreditkort, men det er da lykkedes os at finde ud af det hver gang. Somme tider hjælper det jo at læse brugsanvisningen!

Målet er at flytte til **Escondido** noget udenfor San Diego. En af grundene til, at vi i flere tilfælde har valgt at bo udenfor det egentlige mål, er, at motellerne er dyrere, når de er placeret centralt - og at benzinen er så billig, at det ikke betyder noget, at skulle køre nogle ekstra miles.

Det første stykke er præget af store vejudfletninger og tæt trafik, som kører noget hurtigere end de tilladte 55 miles. Landskabet, vi kører igennem, er totalt øde med golde, vulkanske bjerge. Borte er palmerne og blomsterne!

Vi kører fra highwayen og endnu et stykke gennem et klippefyldt landskab, indtil vi når til de første appelsinplantager. Det er fascinerende med de mørkegrønne blade, der brydes af gyldentgule pletter fra appelsinerne. Der både plukkes og beskæres. Der er tilsyneladende derudover mindre kvæglandbrug.

Samfundene her er ikke store. Mange bor i husvogne, og et kendetegn er en masse skrammel omkring beboelsen, ikke mindst gamle biler.

Et af dagens udflugtsmål er **Palomar-observatoriet**. For at komme hertil skal man køre ad en meget lille vej, der snor sig op ad bjerget. Der går løst kvæg i skovbevoksningen, vi kører igennem, og der er kvægriste nedlagt i vejen. Selv om observatoriet ligger højt, forhindrer bevoksningen en i at se det, før man faktisk er nået frem.

Det er kendt for sit meget store spejl (200" / 5 m) verdens næststørste, og der er adgang for besøgende til at gå op og se konstruktionen. Det er faktisk meget stort, og det er nogle meget store tandhjul, der sørger for, at man kan ændre retningen på kuplen.

Den tilhørende souvenirforretning er lukket, så der er ikke mulighed for yderligere materiale, men der er en lille udstilling med sol- og stjernesystemer og eksempler på billeder taget med

teleskopet. Her vises også et videoforedrag om dets tilblivelse, ikke mindst om konstruktionen af selve spejlet og transporten til dets endelige position langt borte fra generende lys fra storbyen.

Det første indkøb bliver foretaget i en træbarak ved et vejkryds nedenfor observatoriet. Det bliver nogle kiks og "Budweiser", så vi ikke dør lige med det samme. Kiksene bliver senere vores "hof"-mærke i nødforsyning.

Vi indkvarterer os på motellet og kører derefter videre til **San Diego**. På vejen hertil overflyves vi gentagne gange af militærfly, bl.a. den nye F23 med dobbelt hale. Da vi nærmer os San Diego ser vi, hvorledes boligbebyggelsen kravler op ad bjergsiderne.

Bortset fra kontorbygninger og moderne forretninger, bygges de fleste huse med et træskelet, finerplader og derefter beklædning oftest vandrette brædder.

Tagene er ofte tagpap, der er forsynet med et mønster, så det til forveksling ligner skiferplader.

Etagebyggeri til boligformål ses stort set ikke.

Nye bebyggelser er tit omgærdet af hegn eller mure, og forsynet med et pompøst navn og indkørsel.

Indkørslen til San Diego sker mellem to bjergsider, som giver det et intimt præg, og vi er jo i den sydligste del, hvor varmen har fået foråret til at springe ud i mange eksotiske planter.

Selve **San Diego Zoo** ligger i forbindelse med en stor park, og siges at være en af verdens største. Vi starter med en meget velrepræsenteret afdeling med slanger, store som små.

Vi går derefter gennem en naturlig urskovsbevoksning afbrudt af nogle få bure, dvs dyrene går i naturlige omgivelser, glas og grave til adskillelse. Det er her vi møder Jørgen Mylius med familie. Ak ja, verden er lille!

På rundgangen ser vi bl.a. ældgamle skildpadder fra Galapagos og rovfugle i deres store bure. En rullende trappe fører op til en 30 m høj, tropisk voliere, som man kan gå ned igennem, mens fuglene flyver om ørerne på en.

Vi ser flere "standard"-dyr, men nærmer os lukketid, som bliver annonceret på både engelsk og spansk gennem højttalere. Det indebærer, at da vi er nået til elefanterne, er de allerede lukket inde, ligesom det gælder flere andre dyr.

Værre er det, at vi har sprunget kolibri-buret over. Jeg har lige været indenfor, men ikke set det grundigt, fordi Ulla skal med for at opleve stemningen ved at gå rundt mellem dem, og da jeg var derinde, havde Ulla lige købt et stort bæger popcorn, og må derfor ikke gå derind. Men da vi tror, vi kan nå det de sidste 20 minutter, er buret allerede aflåst.

Trods vores anstrengelser har vi kun nået at se ca halvdelen af haven. Således så vi f.eks. hverken de afrikanske savannedyr eller aberne. Alligevel må det siges, at den zoologiske have har været besøget værd.

Turen tilbage til Escondido er den samme.

Vi har besluttet selv at sørge for vores morgenmad og frokost, så vi tager på indkøb i et nærliggende supermarked, da vi kommer hjem. For at kunne holde maden kold og frisk er vi også på jagt efter en polystyrenbeholder, men trods besøg i flere forskellige forretninger lykkes det os ikke i første omgang at finde en billig version.

Det varme måltid indtages på den nærliggende restaurant.

Maden er god, billig og rigelig. Man får flere steder uopfordret et glas vand, venlig hilsen: How are you today, mad med hjem i take-away-emballage.

Kødet er lækkert uanset om det er oksekød eller hønsekød. Her er virkelig bryststykker.

Seaworld (23.2)

I dag står der **Sea World** på programmet, men inden det skal vi aflægge besøg i **La Cabrillo**-nationalparken.

Vi er stået tidligt op, så vi kan få noget ud af dagen, og allerede før 9 holder vi ved porten.

Det viser sig, at hele pynten er militært område (Naval Ocean System Center), og vagterne sender os bort med besked om, at parken først åbner kl 9. Vi tager derfor en rundtur i kvarteret, som består af villaer. Her er der mange steder, hvor man viser flaget, ligesom der er masser af gule sløjfer på træer, buske, bilantenner osv. I mellemtiden har vi opdaget, at flaget er tegnet på, at man har en nær slægtning med i krigen, sløjferne at man har ydet bidrag til en særlig fond (Yellow Ribbon). Den gamle evergreen "Tie a yellow ribbon" har fået en ny betydning!

San Diego lever stort set af personellet fra de store militæranlæg.

Krigen mod Irak sætter ikke bare sit præg i nyhedsmedierne, men også i bybilledet. Man kan købe T-shirts til støtte for den militære operation, Support Dessert Storm, we support USA eller our boys, eller man kan mere direkte komme af med sine aggressioner som bilisten i Anza--Borrogo-ørknen, der havde malet i støvet på bagruden på en bil: Kill Saddam!

Da parken åbner, kører vi op langs militære bygninger, antenneanlæg og en meget stor kirkegård, hvor de hvide gravsten står på snorlige rækker.

Der er en flot udsigt ind over San Diego og den næsten tomme flådehavn og marinens flyveplads. I øvrigt er der endnu levn fra den (nedgravede) kystbefæstning, der blev etableret til forsvar af havnen i 1. og 2. verdenskrig.

En af Ullas drømme er at få at se bare en af de mange hvaler, som på dette tidspunkt trækker op fra Mexico langs vestkysten - ofte meget tæt ved kysten.

Her ved *Point Loma* er et godt hvaludsigtspunkt, fordi det ligger højt, således at man får et godt udsyn over havet og undgår spejlinger.

Foran det gamle fyrtårn er der bygget et flot læskur, hvor der samtidig er lavet en beskrivelse af den grå hvals rejse mellem de mexikanske og de arktiske vande. Der passerer tusindvis af hvaler

Amerikanske byer er generelt meget langstrakte og koncentreret omkring hovedfærdselsåren. Det skal være en gammel by, for at den skal have et bycentrum i europæisk forstand. I stedet placeres forretningerne omkring nogle store parkeringspladser, og det er så et spørgsmål om at finde det "torv", der har de rigtige eller bedste forretninger. Somme tider kan man være nødt til at opsøge flere, for at finde en eller anden specialforretning, f.eks. boghandel.

to gange om året, og marts er maksimum. Man burde kunne opdage blåsningen eller en hale, men nej. Ikke i dag.

I øvrigt har fyrtårnet, som er fra midten af 1800-tallet, kun været brugt i 36 år, fordi man måtte konstatere, at den høje placering var forkert i et område, hvor der meget ofte er tæt tåge. I stedet er der så bygget et nyt i nærheden af havoverfladen.

Vi har her vores første møde med visitor center, men de findes i alle nationalparkerne og er generelt veludstyrede mht materiale om stedet, særudstillinger og bøger og souvenir. Det gælder også her, hvor der er plancheudstilling om spaniernes ankomst og en udstilling med "tidepools" (i livagtig plastic). Her er også kort og bøger om amerikansk natur. Uden for står en statue af Cabrillo, som udforskede den californiske kyst i 1542.

Vi tager køreturen ned til "tidepools", dvs de pytter, der bliver tilbage i klipperne, når vandet trækker sig tilbage ved ebbe, og hvor man så kan studere dyrelivet. Afhængigt af tidspunktet vil pytterne være større eller mindre og indeholde flere eller færre forskellige dyr.

Selv om tidspunktet burde være rigtigt, fandt vi nu ikke noget rigtig spændende (som f.eks. søstjerner, krabber eller blæksprutter), men måske var vi bare ikke tålmodige nok.

Til gengæld kom der fire pelikaner i formationsflyvning op og ned ad kysten, så noget fremmedartet så vi da. Ja, det blev da også vores første møde med en kolibri, som indvilgede i at lade sig fotografere ude i naturen.

Sea World

Selv med en rabatbillet fra ZOO bliver entreen for at komme ind i **Sea World** 41 \$. Det lyder af meget, men når man først er kommet indenfor parkens gitter, er fornøjelserne gratis. Og det viste sig at være ligeså stor en oplevelse, som man havde fortalt.

Parken er meget stor og rummer et stort antal forskellige arenaer og "exhibits", dvs basiner og akvarier med de forskellige dyr.

Man får udleveret dagens opvisningsprogram, og må så selv disponere, hvornår man vil se hvad. Vi vælger at gå til pingvinerne først. Der er et lille bassin foran selve pingvin-huset, hvor man kan se nogle stykker lege, men inde i huset er der bag glas og i kulde samlet hundredvis af forskellige pingviner. Et par unge piger i dunjakker går inde mellem pingvinerne og mærker ungerne, mens de øvrige pingviner enten går rundt og eller svømmer sig en tur.

Der er en særlig afdeling med store og små hajer, og der er et pænt stort område, hvor man kan studere "tidepools", og hvor der er ansatte til at fortælle (og måske passe på, at børn og voksne ikke er for hårdhændede overfor de dyr, de føler på). Det er utroligt farverigt.

Men det er naturligvis først og fremmest de store shows, der har gjort *Seaworld* berømt. Der findes "marine stadiums" i andre byer, men ingen siges at kunne komme på siden af det i San Diego.

Vi oplever først delfin-showet og senere opvisningen med "killerwhale".

Showene ligner hinanden mht, hvad man har trænet dyrene op til, men lige imponerende er det at se hvor højt og synkront, de kan springe, deres forhold til deres trænere, som kan ride på dem eller komme op gennem vandet, stående på dyrets snude.

Der er helt naturligt mange familier med børn, og man kan leje "rollers", dvs kørevogne, som selvfølgelig er designet som søløver. Festligt er det at se disse parkeret i lange rækker udenfor de enkelte attraktioner på dertil indrettede områder.

Trods de mange mennesker holdes parken utroligt rent. Der er et hold af fejere, som kontinuerligt sørger for, at hvad der måtte blive smidt udenfor de opstillede affaldskurve, bliver fejet op.

Heldigvis er vi her uden for højsæsonen, så der er plads nok, men man kan nemt forestille sig, hvor lang tid man skal stå i kø om sommeren for at sikre sig en plads ved de enkelte shows.

Souvenirbutikkerne her har også ting af høj kvalitet, både hvad angår tøj og krus, selv om der naturligvis også er meget snurrepiberi.

Med en halv dag kan man ganske enkelt ikke nå at se det hele (vi gik nu også fra, hvad der viste sig at være en biograf, der viste undervandsfilm), men det var en yderst vellykket start på ferien, hvor vi også nåede at få sol i ansigtet.

Der skulle være nogle naturlige huler ved **La Jolla**, så vi drager mod byen. Det viser sig at være en by med fornemme mærkevare-forretninger og dyre biler.

Byen ligger i terrasser, og selv om vi prøver at komme en etage ned, vil den manglende skiltning og ensretningen, at vi aldrig når vores mål. I stedet oplever vi så vores første trafikulykke på vejen derfra. Der er både politi og brandvæsen på stedet og en meget lang kø efter uheldstedet, som heldigvis er i modsatte side af vores retning.

Området er bl.a. kendt for ballonopstigninger, og vi ser da også flere balloner hænge oppe på eftermiddagshimlen.

Ørkendag (24.2)

Vi forlader Escondido ad vej 78. Det starter med nøgne, vulkanske bjerge, som indimellem afbrydes af appelsinplantager.

Terrænet skifter hurtigt, og der er tale om regulær bjergkørsel. Vi passerer nogle af de typiske hestefolde omgærdet af hvidmalede træhegn.

Vi passerer en lille by, **Julian**, som er en lille, hyggelig, gammel mineby.

Herefter går det opad med mere kurvekørsel mellem regulære klippebjerge med agaver og mange forskellige slags kaktus.

Til vores undren er der herude, hvor der ikke er så meget som en vandpyt skilte med *Flooded* på vejen. Vi skal senere erfare, at heftige regnskyl hurtigt kan gøre skiltet berettiget.

Herefter kommer vi til et absolut fladt landskab, hvor der kun er lidt bjerge til at afgrænse horisonten. Vi er nu i **Anza-Borrego Desert State Park**, og vi vælger at forlade den store vej og køre via den lille by **Borrego**.

Hvordan ser en ørken ud? Nu har vi set det, og det var ikke helt det, vi havde forestillet os: Grun-

den består af grus og sten, men vores forventninger om tusindvis af forskellige kaktus må indskrænkes til nogle få arter, hvoraf de fleste ikke er ret store.

Jeg havde fået indtryk at, at "painted valley", som er betegnelsen for det næste område, indebar et blomsterflor af blomstrende kaktus, men nej. Hvad der sker er, at terrænet skifter i **California Painted Valley** til noget mere sandet og en tydelig erosion, hvor det er bjergarterne, der med lidt god vilje godt kan siges at give farve. Betegnelsen "painted XX" dukker op senere på turen i samme betydning.

Der er dog nu andre slags kaktus (røde Ocotillus og gule blomster), som bliver plukket og for-eviget. Der er resterne af en gammel mine, men ellers kan man konstatere, at området bruges til motorcross.

Efter at disse højdedrag glattes ud, bliver landskabet atter helt fladt, og vi nærmer os **Salton Sea**, som er dannet ved et uheld i århundredets begyndelse, og som i dag er mere salt end havet. Her ude i det øde, hvor vi ikke har mødt biler i timer, krydser vi en stor, firesporet freeway med midterrabat (vej 86), og faktisk en rimelig tæt trafik.

Vi kører ud for at se, hvorledes søen og dens dyreliv tager sig ud, men det er faktisk ikke helt enkelt at komme helt derud, fordi vejene ender i diverse campingspladser og bådepladser med begrænset adgang. Vi gør flere forsøg, uden at det lykkes, men til gengæld kører vi langs den ene lange række af meterhøje blomstrende nerier i både rød og hvid.

Men i øvrigt dyrkes der vin, appelsiner, citroner, grape. Egnens specialitet og eksportvare er dadler, og der er store dadelplantager, hvor træerne er forsynet med stiger, således at man nemt kan kravle op og plukke frugterne.

Et skilt med salg af frisk frugt får os til at stoppe op ved en lille landevejsbod. Her køber vi lokaltplukkede grape (de følger os alle 3 uger, og de sidste presses som juice til morgenmaden), honning fra appelsinblomsterne og friskplukkede jordbær. De smager af sol og sommer!

Det er planen, at vi vil overnatte i Indio, men M6 melder alt udsolgt. Da det kun er lidt over middag, beslutter vi os for at køre videre og finde et andet overnatningssted.

Vi skal nu finde nogle vindmøller, som jeg har set afbilledet i *National Geographic*. De skulle være i **Coachelly Valley**, men hvad jeg troede skulle være en frodig dal, viser sig at være en sandørken næsten svarende til Anza-Borrego og med nogenlunde samme buske og kaktus. Vi kører på en vej uden nummer (det viser sig at være "Dillon Road"), men den er dog på kortet, og efter næsten at have opgivet håbet om at finde nålen i høstakken (dalen er ret stor), viser der sig pludselig vindmøller. Først et dusin, og senere hele skove af vindmøller!

Vi kommer ud ved **Desert Hot Springs** og skal blot finde et overnatningssted før *Joshua Tree National Monument*.

Efter at være kørt op gennem et smukt pas kommer vi til et område, hvor der langs vejen er mange sære, trælignende planter, som senere viser sig at være Joshua-træer.

Vi overser vestindkørslen til *Joshua Tree National Monument* og ender op i **Twentynine Palms**, som er sidste chance for at finde et sted at sove. Vi finder et motel ved byens udkant, som bestyres af et lettisk ægtepar. Manden tror et øjeblik, at vi er hollændere, og skuffes, da han ellers

ville give hvad som helst for et par rigtige, hollandske træsko i træ!

Der er heldigvis plads, for stedet bruges ellers af personalet på den nærliggende militærbase, når de får besøg.

På steder, hvor vandet samler sig, er der palmer, og *Twentynine Palms* siges at have fået sit navn, efter at en indianerstamme i fordums tid havde plantet en palme for hver fødsel i året. Det blev til 29. I dag er der rigtig mange.

Endnu engang giver vi afkald på swimmingpoolen, som er åben, (men vandet kun 16 grader) og fortsætter til **Joshua Tree National Monument** efter at have skiftet til shorts. Vi har ellers været glade for, at der er air-condition i bilen på vores tur gennem ørknerne.

Ved indkørslen er der atter et visitor center med udstilling, så vi velinformede kan drage ind i selve nationalparken. Det første, der møder os, er naturligvis joshua-træerne, som vi jo nu ved, hvordan ser ud. Der er rigtig mange af dem og i alle størrelser. Det, der gør det ekstra ejendommeligt, er nok, at godt nok står der mange, men de står som individer, og ikke som en skov, hvor man ikke kan se skoven for bare træer. Indimellem står mindre kaktus og ørkenbuske.

Joshua-træet hører til yuccafamilien, men kan blive 30-40 ft høj. Enkelte steder, så vi den med sine hvide blomster, og vi har hjembragt nogle frø.

Der er intet, der tyder på, at mit ønske om at se et flor af blomstrende kaktus vil gå i opfyldelse, så det er lidt af en trøst at kunne læse i "Joshua Tree Journal", at blomstringssæsonen først er marts-april, og at det på grund af meget lidt regn i efteråret sandsynligvis vil blive meget beskedent med blomstringen i 1991.

Det næste er nogle meget spændende, eroderede klipper, som minder os lidt om Brasilien. De rejser sig op af landskabet som høje knolde og søjler (granit monolitter), med huller og eroderede hulninger, og mange steder meget stejle. Det er et meget yndet sted for bjergbestigere, og vi ser da også et par "myrer" på bjergvæggen, hvor bjergbestigerne klatrer med spir og tov.

Nu er det sidst på dagen, så vi kan ikke nå at opsøge alle de steder, der er turmål på kortet. Der er ellers både en gammel guldmine, en kaktus-"have" og en geologi-tur, men de kræver ret lange afstikkere ad de snoede og smalle veje. Det bliver således kun til *Indian Cove* (Jumbo Rock) og *Keys View* (1576 m). På sidstnævnte sted forhindrer lidt varmedis os i at se helt til Mexico, men vi kan dog se ned på *Salton Sea*. På dette tidspunkt blæser der en kold vind, som er helt i modsætning til den varme, vi ellers har haft hele dagen.

Værtinden på motellet anbefaler forskellige restauranter, også en mexikansk restaurant, som ligger lige overfor. Her skiltes der med vandforsyningsproblemet, idet man ikke uopfordret får vand serveret, som det ellers er sædvane, og man opfordres til at bruge glasset igen eller drikke af flasken for at spare opvaskevand, og ved nabobordet drikker man da også den mexikanske øl af flasken og lader glassene gå rene ud igen.

Ligeud og til venstre (25.2)

For ikke at få problemer med indkvarteringen i forbindelse med vores besøg i Gran Canyon, beslutter vi os for at ringe og forudbestille på M6 i Flagstaff, som er det M6 motel, der ligger nærmest Gran Canyon, men hvor det er anført, at man checke ind inden kl.15, hvilket vi ikke vil kunne nå.

Vi har medbragt en del småpenge fra min sidste USA-tur, så vi er forberedte på at anvende den mønttelefon, der er placeret uden for motellets kontor. Vi spørger ganske vist om råd i det lønlige håb, at værtinden vil foretage opkaldet. Hun foretager en kontrolringing til centralen, for at sikre, at vi får korrekt besked, og derefter følger vi så instruks: Tast nummeret og vent. Herefter lyder en stemme: læg 1.90 \$ i boksen. Jeg putter 2 \$ i, og stemmen (kunstig) kvitterer: Vi skylder Dem 10 cents. Herefter etableres forbindelsen, reserveringen foretages uden problemer, og der hænges op. Stor er forbløffelsen, da telefonen ringer tilbage i samme sekund, og stemmen meddeler, at der yderligere skal lægges et beløb i, som vi nu skylder.

Turen østpå fra *Twenty-nine Palms* går gennem et fuldstændig fladt ørkenlandskab, hvor der i horisonten er bjergkamme. Vi er advarede i god tid om at "Next services 100 miles", og bortset fra et blødt sving mellem to af de vulkanske bjergkæder (lava) går vejen ligeud i ordets egentlige betydning. Man kan se miles frem for sig!

Der er her flere udtørrede søer, og tegnene på menneskeliv er ikke mange. Der ligger nogle spredte, til dels ødelagte huse (træskure), som formentlig har været brugt for mange, mange år siden, og som ingen tager sig af. Ufatteligt nok bor der dog også mennesker helt herude, hvad de så end måtte leve af. Deres huse er rimeligt velholdte, og som compensation for de manglende grønne plæner og træer skaber man her sit særpræg ved at plante kaktus og anvende sten eller flasker som pynt i indkørslerne.

Uanset at man i Californien kan få bøder på 1000 \$ for at svine, er de første mange meter langs vejen fyldt med flasker og glasskår, men taget i betragtning hvor lidt trafik, vi møder (heraf ingen highway patrols), er det klart, at det er svært at håndhæve. Men alligevel!

Da vi har passeret T-krydset ved vej 117 kommer der en strækning, hvor vi kører langs en jernbane og *Colorado River Aqueducten*, som vi dog kun kan se som en indhegnet dæmning.

Der er blot et skilt, da vi passerer floden ind i Arizona. Vi drejer straks nordpå langs floden. I begyndelsen er her, hvad vi vil kalde "rigtige" klipper: den snoede vej er hugget ind på hylder, og klipperne rager ud over vejen. Hvert sving synes at åbne for nye, forskellige landskaber, og kort tid efter får vi atter de vulkanske bjerge, men denne gang med søjlekaktus.

Da **Lake Havasu City** alligevel ligger på vores rute, gør vi et kort ophold lidt nord for selve byen, hvor en exentrisk millionær har opført **London Bridge** sten for sten.

For at det ikke skal være løgn, er der i forbindelse med broen bygget et "engelsk" kvarter med tårne, spir og bindingsværk!

Der er masser af souvenirforretninger, men også et ganske pænt butikscenter med rigtige forretninger og spisesteder med udsigt til broen. Der kan lejes vandcykler, så man nyde livet på denne kunstige arm af floden.

Herefter dukker de blomstrende ocotillus op i landskabet igen, og uden dramatik når vi til vejen,

som skal føre os til *Flagstaff*. Her strækker freewayen sig i to snorlige spor så langt øjet rækker, og her er absolut øde: ingen bebyggelse, ingen opdyrkning, ingenting. Et enkelt langt, langt tog med fire lokomotiver ses inde på sletten.

Ellers er der kun de store, amerikanske lastbiler at se på. Der er langt imellem at de dukker op med deres store kølere, skorstensudstødning og blanke krom allevegne. De må love for det tørre klima!

Efter lang tids kørsel kommer der en strækning med buskbevoksning, og senere noget der ligner et steppelandskab med kvæg og kvægfolde, men ikke mange.

Efter **Seligsman** bliver det mere afvekslende: der kommer skovstrækninger, og på højderne ligger der til vores overraskelse sne. Markant står *Arizona Snowball* (Humphreys Peak) nord for vejen.

Det er ikke blevet urimeligt sent, da vi når **Flagstaff**.

Vi får os indkvarteret, og må her for første gang konstatere, at det ikke er blevet sommer: swimmingpoolen er vinteroverdækket.

Vi har masser af tid til at se på byen og få købt ind. Ikke mindst er det vigtigt at få fundet en boks til køling af vores madvarer.

Flagstaff viser sig at være en rigtig by med bymidte og industriområder i yderkvartererne. Efter en rondering i byen finder vi en sportsforretning, som måske kan bruges. Den ligger lige overfor en lille, Mærklin-lignende jernbanestation, hvor vi endda oplever toget komme.

Vi finder ikke, hvad vi søger, så vi foretager nok en rondering og finder et kvarter med det ene store markedsområde efter det andet. Her lykkes det både at finde madkassen og få købt ind.

Denne aften møder vi første gang begrebet "pitcher", som er en meget økonomisk måde at få øl på: den serveres i stor eller lille kande (Overflødigt at sige, at vi fik en stor?).

Gran Canyon (26.2)

Vejen nordpå (vej 69) mod Gran Canyon adskiller sig ikke fra, hvad vi ellers har oplevet: Der er noget kvæg på de flade strækninger, og de vulkanske bjerge afgrænser horisonten.

Området er gammelt indianerområde, og der vises også fra til nogle "historic monument" med kulturminde fra de gamle indianerbebyggelser. De få bygninger, der ligger ved vejen med kilometers afstand er flere gange tilsyneladende de oprindelige gamle rejsestalde.

Mens jeg første gang, jeg var her, fløj ind over Gran Canyon og kun så en meget begrænset del fra bus, skal vi denne gang opleve kløften fra ende til anden, ialt ca 33 miles.

Vi starter således østfra ad vej 64 (dvs sydsiden). Det første stykke kaldes "Painted Desert" på grund af det farvespil, der er i bjergene, ikke mindst her i morgensolen.

Da vi begynder på selve Gran Canyon, skifter vi chauffør, således at Ulla selv kan bestemme, hvornår hun vil standse op.

Noget af det første vi ser, er boder, der annoncerer med salg af håndværk. Det er imidlertid så tidligt, så ikke alle boder er bemandede, men de bedstbeliggende er, og her sælges indianerhånd-

værk: først og fremmest smykker og tæpper.

Nogle boder ret flotte med mange nationers flag - såmænd også dannebrog et enkelt sted.

Ved første udsigtspunkt køber vi smykker hos en gammel indianerkvinde. Der er tale om håndværk, og de enkelte kunstneres evner er naturligvis forskellige, selv om smykkerne ligner hinanden meget.

Man kan ikke køre helt ude langs kanten, så man må ud på små stikveje til parkeringspladser. Vi beslutter os til at tage alle udsigtspunkterne efter tur. Efter et stykke tid kommer vi til **Dessert View** (2267 m), hvor der er bygget et udsigtstårn efter indiansk forbillede, omend noget større. I forbindelse hermed er der en lille gaveforretning, som er bygget som en indiansk "kiva", og det er første (men ikke sidste) gang, vi møder en forretning med ild i åben kamin.

Gran Canyon er utrolig smuk og spændende. Det er både et spørgsmål om størrelse, dybder og farvespillet, som skifter dagen igennem alt efter, hvordan solen står på himlen. Udsigten skifter for hvert hjørne. De formationer, man kunne se det ene sted, ser helt forskellige ud det næste sted.

På en strækning kommer man lidt længere fra floden, og kører højere oppe gennem et skovklædt område. Her er vi så højt oppe, at der ligger sne mellem træerne. Træerne er conifers, juniper (Billede?) og pinyon pine

Det er på denne tur Ulla får oplevelsen af at se den hvidhovede ørn, ligesom vi ser en coyote komme hen over vejen, og små chipmunks på klipperne.

I området er der indianereservater, og vi gav os tid til at besøge *Tusayan Museet*, som viser, hvorledes de tidligste indianerstammer har levet her for 800 år siden. Ikke mindst spændende er deres huse, som har indgang for oven med anvendelse af stiger. Udenfor museet er der fundamenter af en sådan gammel Anasazi-bebyggelse for ca 30 mennesker med beboelse, forrådskamre og huse til rituelle formål. Området blev forladt af mennesker ca 1225, åbenbart på grund af tørke og andre klimatiske forandringer, der forhindrede dem i at dyrke deres afgrøder.

Der er et geologisk center, *Yavapai museum*, hvor man har et godt udblik til hele kløften og på skitser foran vinduerne får forklaret, hvad man ser og de geologiske sammenhænge.

Lidt længere fremme er det egentlige visitor center. Her skifter vi til vandrestøvlerne og ifører os rygsæk og forsyninger, for nu skal vi ned i kløften. Vi går ad en lille sti langs kanten, forbi flere "lodges" og forretninger til vi når hen til *Bright Angels Trail*, hvor nedstigningen påbegyndes. Det er det sted, hvor man kan lade sig transportere på muldyr ryg ad de meget smalle og stejle stier - hvis man tør!

Da vi er kommet et stykke ned, når vi skyggesiden og dermed snebelagt sti, som er trådt til is og smadder glat. Med forsigtighed fortsætter vi en halv times tid, men da vi hører fra modgående, at det varer ved langt endnu, beslutter vi os for at stoppe og gå tilbage. Surt, men der er langt ned, hvis man glider ud over kanten, og der er absolut intet at holde sig fast til.

Vi må altså tage turen tilbage og nyde mad og drikke på et udsigtspunkt, som vi kravler op på, så vi kan være i fred for de mange, der går på stien, der ellers netop går langs selve kanten.

Vi skal have sendt vores første postkort, og der er et officielt postkontor i det lille bysamfund, hvor vi får købt de første frimærker, selv om ekspedienten ikke er meget for at give tilbage på en stor seddel.

Der er også en stor "blandet landhandel", hvor vi bl.a. køber sokker til Christian. Det er i øvrigt "election day" (som det plejer at ske, når vi rejser), så der er intet sprut-salg.

Vi mangler nu den vestligste del af kløften, og det er nok her de mest betagende udsyn kommer. Her kan man enkelte steder (f.eks. *Hopi Point*) se floden, omend der ikke er meget vand i den. Fra *Mojave Point* er det muligt at se nogle fosse/whitewater.

En af fordelene ved at rejse på denne tid af året er, at det er begrænset, hvor mange turister der færdes, og det betyder også, at den begrænsning, der er om sommeren ud til den vestlige ende, ikke er trådt i kraft.

Sidst på eftermiddagen når vi til de sidste udsigtspunkter - bl.a. et hvor der er en nedlagt mine (*Maripoca Point*), *The Abyss*, hvor væggen går 1000 m lodret ned. Alt imens bliver farvespillet mere og mere fantastisk, mens solen går ned og skyggerne bliver lange.

Lige før vi forlader området, opdager Ulla en flok hjorte, der fredeligt står og græsser i skumringen.

Da vi fortsætter, står der en ung blaffer, og efter at være kørt forbi, vender vi for at tage ham op. Det viser sig at være en tysk studerende fra Hamburg, som er kommet for sent til sin bus, og som bliver himmelhenrykt for at få et lift til Flagstaff.

Mørket kommer hurtigt, så det bliver vores første mørkekørsel. Vejen er heldigvis god, og der er ikke meget trafik, så det største spørgsmål er, hvorledes denne vej fører ind i Flagstaff, så vi kan finde stationen og vores motel. Det viser sig nu at gå relativt smertefrit, og vi får sat blafferen af ved stationen, så han kan nå sin aftenforbindelse med *Amtrak*.

Det går i øvrigt meget godt med at køre i vores lejede bil, men da der ikke følger nogen instruktionsbog med til bilen, så finder vi f.eks. først kabinelyset ved en tilfældighed. Min egen oliekontrol viser sig at have været af gearkasseolien, og da vi en morgen skal yde starthjæp, er det godt, at det ikke er os der skal finde det skjulte batteri: det er kun tilslutningen der er synlig!

På restauranten kommer der den aften en negerchauffør, som er undervejs fra Phoenix til Los Angeles. Vi føler med ham, at han skal den lange, kedelige vej gennem ørknene den næste dag. Han fortæller i øvrigt, at man ikke skal kimse af highway-patruljerne, hverken mht fart eller hvad man medbringer, som f.eks. frugt. Det vidste vi sådan set godt, men vi havde da ikke tænkt et øjeblik på vores pose med grapefrugter, som blot havde passeret grænsen - og ville gøre det igen!

Indianerkultur og meteor (27.2).

En typisk morgen starter med almindelig morgentoilette, og den, der står først op, starter med at sætte vand over med den medbragte dypekoger.

Når kaffen er lavet, koger Ulla æg, der spises, og smøres evt. frokostpakke. Der skal hentes is til madkøleren, kufferterne skal pakkes sammen og bæres ned.

Inden vi tager videre til Las Vegas, vil vi lige se et stort meteorkrater.

På vej hertil ser vi et brunt skilt (seværdighed) til **Walnut Canyon**, og her kører vi ind. Det viser sig at være en kløft, som har været beboet af indianere (Sinagua), der slog sig ned her ca. 600 f.k., og som havde sin storhedstid i 1100-tallet, og ca. 1250 blev området forladt (dvs samtidig med indianerne i Gran Canyon). Hulerne blev først genopdaget i 1883.

Erosionen i klipperne har bevirket, at der er opstået klippefremspring, hvor man blot har kunnet opsætte en ydermur: så havde man en komplet bolig. Der er i dag ca 125 tilbage, hvoraf man passerer 25.

Slugten er så dyb (2134 m), at der er forskellig bevoksning på de forskellige sider: kaktus og ørkenplanter på solsiden, skovbevoksning på skyggesiden.

Der er et udmærket visitor center, som med udstilling og plancher fortæller om stedet og de arkæologiske fund og teorier.

Det var en uventet positiv oplevelse.

Herefter videre mod **Meteorcrater** som ligger "out of nowhere" ca. 60 km fra Flagstaff. Der er fladt og intet bryder horisonten, bortset fra en enkelt vulkansk top, der anvendes som grusgrav. Der går noget kvæg omkring, og der er da også opsat skilte med, at man skal passe på det løsgående kvæg. Bortset fra græsbevoksningen er der nogle sjove, lave, eroderede klippeformationer, som bringer tankerne tilbage til sandwichstenen på Kreta.

Meteornedslaget har medført en relativ høj kraterkant, som man hurtigt ser. Da vi kommer helt frem viser det sig, at man har rejst en kedelig, stor, rød murstensmur i forbindelse med de bygninger, der er på stedet. Der er også her en butik og udstillingscenter, men entreen her forarger sammenlignet med, hvad vi ellers har fået for pengene.

Krateret er stort, og man kan gå på kanten af krateret, som på det sidste har været anvendt til træning af astronauter. Der findes større meteorkratre i verden, men dette er måske nok et af de tydeligste, fordi der hverken er bebyggelse eller bevoksning omkring det.

Så går turen mod Las Vegas. Så snart vi kan se vores snit til det, kører vi fra den slagne landevej. Ikke at landskabet bliver mere spændende af det, men trafikintensiteten falder, og man kan stoppe op, hvis man har lyst.

På den måde kommer vi pludselig forbi **Gran Canyon Cavern**. Umiddelbart er der intet, der viser, at der skulle være huler her. Der er ingen bjerge eller klipper at se, men vi følger skiltningen, og for enden af vejen er der et hus med en grøn plastik-dinosaur udenfor, og en særpræget, rustik restaurant og en souvenirforretning. Bag i lokalet er der en elevator til dybet, og her starter så turen. Indgangen, som til op i tresserne foregik ad en lang tunnel og trapper, er nu erstattet af en elevator, som fører os dybt ned i jorden. Det er nogle store huler, og det viser sig at de hører til de meget få, der er lune og tørre (3% luft-

Nedslaget er sket for 49.500 år siden. Meteorets millioner af tons flyttede rundt på 300 millioner tons sten og klipper, og efterlod et hul på 560 ft i dybden og 4100 ft i diameter. Kraterkanten er mere end 3 miles i omkreds. Hullet blev først rapporteret i 1871, hvor man troede det drejede sig om en udslukt vulkan, og først i 1929 havde man boret sig ned til den resterende kerne (ca 5% af den oprindelige mængde) af meteoritten i ca 1400 ft dybde. Den største af de fundne metortiter er udstillet i bygningen, og vejer 1406 lbs. Appollo-astronauterne har gennemgået deres træning i krateret, som svarer til meteorkratre på månen

fugtighed). Det bevirker at ting i hulerne ikke påvirkes: der er et århundredgammelt katterummie, sømmene på stiger og rækværk er som nye. Derfor er de også udset til at være beskyttelsesrum, og til det formål er der stadig opmagasineret fødevarer.

Guiden er en meget underholdende fyr, som fortæller mere eller mindre dristige historier til det lille selskab, som udover os består af et ægtepar fra Las Vegas.

Hulerne har i øvrigt taget navneforandring til det nuværende, da det viste sig, at røg, som var lukket ind i hulen under pres, kom ud helt inde ved Gran Canyon.

Vi passerer **Hoover Dam**, som ikke fylder så meget i bredden, som vi havde troet, men den er med sine 242 m en af de højeste i verden.

Vi kommer så sent, at vi ikke har tid til at komme ind og se bygningsværket, som ligger i bunden mellem to bjerge.

? Stejle snoede veje ned og op, elmast

Joshua-træerne dukker op igen i Nevada

Da vi nærmer os Las Vegas, trækker skyerne sort op, og i udkanten af byen er der regulær sandstorm, hvor sand og tørre buske farer over vejen, og man forstår pludselig, hvorfor man kan komme ud for at skulle stoppe helt op, når der er sandstorm. Det tager faktisk sigten!

Vi kommer lige forbi et afsluttet politiopgør med en skydegal mand: et større antal politibiler holder ude på en mark ved siden af vejen, og i TV erfarer vi, at det var afslutningen på et bankrøveri.

M6 motellet i Las Vegas ligger lige ved lufthavnens start- og landingsbane, så vi beslutter os for at prøve at finde det hotel, jeg boede på i 1985. Vi kommer hele turen gennem den neonoplyste by, og det er lidt på lurenkik, da vi faktisk ikke ved, hvor vi skal lede efter hotellet. På et tidspunkt kan jeg genkende forlystelserne, men det er Ulla der opdager **Maxim**-hotellet.

Det ligner sig selv, og koster ikke mere end et standardmotel. Vi får værelse til samme side som sidst, dvs med udsigt mod lufthavnen og det nye forlystelsescenter, der er bygget som et slot i bedste Disney-stil.

I dagens anledning klæder vi om fra ferietøjet til det "fine", og således forklædt tager vi runden gennem spillehallerne. Det er blevet ret sent, og maverne knurrer, så da der er kø ved standardrestauranten (og vi kan ikke lide at stå i kø), vælges den fine restaurant. Her er ikke ret mange, betjeningen god og både mad og vin ekselent (og dyr).

Det styrtregner om aftenen, så den forventede slentretur gennem neonreklamerne opgives, og dermed siger vi også farvel til evt. show-oplevelser. Vi havde ellers mulighed for at se navne som Mamas og Pappas, Fats Waller, Tom Jones og Melinda m.fl.

I stedet blev det til et barbesøg, hvor vi på afstand kunne følge spilleriet og servitricerne i Playboy-stil, som bringer drinks til spillerne, så de ikke skal afbryde spillet. Ulla gjorde alligevel ikke alvor af at spille 100 kr op, som hun havde truet med, fordi hun ikke kunne nå at finde ud af spillereglerne. Til gengæld blev det så aftenen, hvor vi skiftede ølmærke fra "Budweiser" til "Coors" (øl).

Ørken med vand (28.2).

Selv om vi bor på hotel beslutter vi at lave vores egen morgenmad. Bilen holder i nederste etage lige ved indgangen, så det er ingen sag at få hentet "køkkentasken".

Det regner og ser absolut gråt ud, og der er ingen formildende omstændigheder i vejrudsigten.

Vi kører alligevel mod Death Valley. Las Vegas ligger umotiveret midt i ørkenen, og turen begynder da også med et åbent ørkenlandskab uden megen bevoksning af nogen art.

Inden **Shoeshine** kommer vi til en afveksling ind i en frodig, opdyrket dal, og selve byen imponerer ved, at den trods dens lidenhed kan reklamere med ikke mindre end 9 kirker.

?Højt græs

Man kører faktisk **op** i **Death Valley**, som ligger som i en gryde omgivet af vulkanske bjerge. Atter snyder virkeligheden forventningerne: her er fladt og absolut ingen bevoksning. Ikke en kaktus!

Vi er kommet ind ad "bagvejen", og vi har derfor ikke fået noget informationsmateriale at køre efter. Derfor drejer vi også ind ved resterne af den gamle *Ashford Mills*, som blev bygget til at forarbejde guld, og det er det dårligt nok.

Her er undtagelsesvis heller ikke tørt. Faktisk er der flere steder advarselsskilte med "flooded", og det skal tages helt bogstaveligt. Regnvandet har ikke kunnet nå at synke i jorden og lægger sig så, hvor der er fordybninger på vejen. Der kan godt ligge indtil flere centimeter vand, og vi møder flere gange snepløve, som i dette tilfælde pløjer vandet ud i vejkanten. Dermed får skiltene i de andre ørken pludselig en forståelig begrundelse. Det skal nævnes, at der normalt kun falder ca 2 tommer nedbør om året!

Det er imidlertid let at forestille sig, hvor varmt, der kan blive i denne gryde om sommeren. Der er trods alt ikke faldet så meget regn, at det har ændret dalens karakter: der er store knudrede søarealer, som dannes ved vandet fordamper. Overfladen er støv og jord, undersiden salt.

Ved **Bad Water** er der dog noget vand. Det er en saltsø, som ligger 86 m under havoverfladen, det laveste sted i USA. Vi må naturligvis ud at gå på den tørlagte bund og studere saltflejringerne nærmere. Nogle steder er skorpen skruet så højt op som plovfurer, og at overfladen har set forskellig ud på de søer, vi har passeret, skyldes blot de omgivende bjerges mineralske sammensætning.

Senere på turen ligger der fantastiske skulpturer af lava, og en beskeden vækst af små gule blomster og nogle småbuske får Ulla ud af bilen for at samle ind. Udover blomsterne får hun beskudte sko helt op på overlæderet, fordi jordbunden er blevet meget blød efter regnskyllene.

Vi springer lidt senere et af de brune skilte med "Artist Drive" over efter lidt diskussion, men beslutter så ved det næste brune skilt, at det må undersøges nærmere. Det viser sig at være **Golden Canyon**. Det bliver til en timelang vandring gennem en forbløffende geologisk verden.

Her er erosion, smalle kløfter, en hel farvelade af forskellige bjergarter, og mange forskellige geologiske lag er repræsenteret.

Da vi når frem til visitor center er her en udstilling af geologien, plante- og dyrelivet og tableauer med begivenhederne der førte til navnet:

en flok pionerer, der i 1849 troede, at de kunne skyde genvej til guldgruberne, døde af mangel på vand og mad.

Der var også udstillet genstande fra perioden med guldgravere og minedrift (guld og senere borax).

Vi opgiver at tage turen op til *Scottish Casle*, så vi har faktisk "kun" kørt gennem halvdelen af Death Valley.

Selv om den del, vi kørte igennem, virkede meget dødt, er Death Valley så stor i sin udstrækning, at der faktisk grundlag for mange forskellige planter, og den er så varieret, at det sågar er vintersportsområde.

I centret har vi set postkort fra et stort klitområde, og det må vi naturligvis prøve at finde. Det er nu ikke så svært, for dels er det skiltet, dels kører vejen lige forbi. Det er et meget stort område med rigtige, høje, sandklitter af det fineste, lyse sand, som virker ekstra lyst mod en truende mørk himmel.

Da vi kører ud herfra sker det med en gradvis stigning fra 0 til 4000 ft i et langt, sejt stræk som gør det forståeligt, at der flere steder er opstillet tanke med vand til kølere.

Da vi er kommet godt op på den anden side, skinner solen, og da vi ser tilbage, kan vi se, at de truende skyer nu slipper deres regn, og til Ullas store glæde lader det resultere i en meget flot og bred regnbue.

?har regnet meget: der er pytter og småsøer overalt

X Vi skal overnatte i **Ridgecrest**, og her er vi i mørket ved at køre ind på det militære område, som netop begynder ved den vej, hvor motellet ligger, så vi foretager en U-vending omkring vagten og finder vores M6-motel, som ligger lidt i udkanten af byen.

Vi får anbefalet forskellige restauranter, men beslutter os for en lille italiensk restaurant, som ligger på det næste gadehjørne.

En typisk aften starter efter det varme måltid. Når vi kommer tilbage, laves der kaffe, og der serveres en lille whisky. Dagen summeres op, regnskabet ajourføres, og vi finder ud af, hvad vi evt. kan se i fjernsynet.

M6-motellerne har indført visning af spillefilm uden reklameafbrydelser (vi ser bl.a. "Driving miss Daisy"), men ellers må man affinde sig med, at filmene skæres op i sekvenser på ca 15 minutter.

Disse fjernsynsreklamer kører døgnet rundt, og er mere eller mindre gode. De synes først og fremmest at koncentrere sig om biler, forskellige medicinske produkter og personlig hygiejne. Man bliver glad for, at vi trods alt har reklamerne i blokke.

Bjerg og dal (1.3).

Dagen begynder, som gårsdagen sluttede: en flot regnbue står op mod bjergene, da vi kører ud af Ridgecrest i strålende solskin. Det har ellers været et rimeligt uvejr natten igennem, og i TV har man talt om lukkede veje i Sierra Nevada på grund af snefald.

Vores motelvært vil ikke anbefale os vejen op over *Walter Pass* på vej 178, men tankpasseren på tanken, hvor vi tanker op, har ikke de samme skrupler: der kører så mange biler, at den må være ryddet.

Da det på kortet er den korteste og smukkeste vej,

skal der ikke så meget til at overbevise os om at tage chancen.

Da vi begynder opstigningen ad vej 178, genser vi joshua-træer, og Ulla er ude for at fotografere en stor musvåge, der sidder i et træ.

Vi passerer uden problemer passet i 1750 m højde. Det er nu ikke den mest befærdede vej, vi har kørt på, men forklaringen kan meget vel være, at det bestemt heller ikke er den hurtigste, navnlig ikke efter *Lake Isabella*.

Inden vi når hertil, har vi omkring **Onyx** set en del kvæg og heste, men efter det lidt flade stykke kommer så en fantastisk tur langs *Kern River*. Det er en relativ smal kløft, hvor floden løber i bunden, og hvor bjergsiderne står stejlt op med træbevoksning. Vejen er smal og kroget, og det nedsætter hastigheden til 30-40 km. Vi benytter os flere gange af de vigepladser, der er med hyp-pige mellemrum, således at de få biler, der har mere travlt end os, kan komme forbi.

Undervejs møder vi beviserne på nattens uvej: der er oversvømmelser og stenscred.

På den måde kommer vi ned til **Bakersfield** uden at lægge mærke til, at den ligger midt i den flade dal. Bakersfield skulle have en stor olieindustri, og allerede ved indkørslen til byen har vi passeret adskillige arbejdende oliepumper.

Vi finder uden problemer **Kern County Museum**. Udover et egentligt museum, som vi ikke besøgte, er her genopbygget en pionerby fra slutningen af 1800-tallet (1860-1930). De fleste af husene stammer fra Kern Valley, og i mange tilfælde var der billeder fra deres oprindelige beliggenhed og transporten til museet. Det er ikke blot husene, men også interiøret i form af møbler, husgeråd, redskaber, som der er lejlighed til at se. Her er alt fra pragthuse til fængslet og retssalen, fra avistrykkeriet til barberen, der er banegården, tog og togvogne, boretårne og biler. I alt er der ca 50 bygninger på arealet, og de giver et levende indtryk af omgivelserne for 100 år siden. Det var bestemt et besøg værd.

Næsten ligeså spændende, men på en helt anden måde, blev vores indkøb i et tilfældigt supermarked. Det var ikke helt som de supermarkeds-kæder, vi indtil nu havde brugt. Her var det i højere grad storkøb efter lagerprincippet. Det betød dog ikke, at der manglede en overordentlig spændende og flot grøntafdeling. Der var mange spændende og eksotiske ting, og det forstod man bedre, når man så sig omkring: næsten alle kunder er mexicanere, og det er spansk og ikke amerikansk, der tales.

Ved kasseapparatet betales der i de fleste tilfælde med "food stamps" fra det offentlige. Ingen tvivl om, at der er tale om landarbejdere.

I øvrigt har man her et talende kasseapparat, der fortæller, hvad der er for en pris, der er blevet indlæst, og senere resultatet af sammenlægningen!

På vej ud af byen bliver det forståeligt, at dette område leverer 65% af Californiens olieproduktion: her står oliepumperne så tæt som køer på markerne, og der løber rørledninger på kryds og tværs til forskellige tekniske anlæg.

Vi når lige at få en kraftig regnbyge med kastevinde, der sender de visne buske over vejen på samme måde som man har set det i cowboy-filmene. Regnbygerne er imidlertid kun byger, og det klarer hurtigt op igen, nu hvor vi er på vej for at se sequoia-træer, som er nogle af verdens største.

Her er der atter orangeplantager, men mange af træerne har visne blade, og frugterne ligger på jorden: De har fået frost, og der er dermed skabt et erhvervsøkonomisk problem og et ikke

mindre stort socialt problem for landarbejderne, og det er måske en forklaring på de mange "food stamps" i supermarkedet.

Der er mange blomstrende plantager, men det er usikkert, hvilken afgrøde, der vil blive resultatet af de mange hvide blomster (formentlig fersken). Derimod er der ingen tvivl om de lyserøde: vi er så heldige, at se de blomstrende mandelplantager.

Kortet angiver forskellige steder, hvor passene er lukkede om vinteren, så vi prøver om vi kan komme ind til **Exeter** (smuk og hyggelig by). Vi kører ad en smuk dal med skovbevoksning, hvor der i forbindelse med husene er både træer, kaktus og masser af blomstrende planter. Alle træer på denne strækning er forsynet med gule sløjfer. Da vi når op til nationalparken, får vi at vide, at det kan vi godt glemme alt om, da det er nødvendigt med snekæder for at passere det næste pas.

Lidt skuffede må vi vende om, men turen tilbage giver et helt andet, men stadig vældig flot indtryk. Noget Long-horn-kvæg, som vi havde set på vejen op, er desværre borte, da vi vender tilbage.

Både på vejen frem og tilbage krydser vi *Kern-kanalen*, som er en af de væsentlige kanaler, der fører vand frem til overrislings- og vandingssystemerne.

Sidst på eftermiddagen får vi nok et uvejr, så vi ved **Visalia** må køre af vejen, fordi vi intet kan se for regnskyllet, uanset at viskerne går på højeste hastighed. Det varer vel i alt en lille halvtimes tid, og så bryder solen frem igen.

På vejen ind til **Fresno** ser vi store fåreflokke og kvæg i overdækkede folde. I øvrigt synes lamme-kød ikke at være en normal spise, og når den var på menukortet var det urimeligt dyrt.

At vi ikke opsøgte MacDonald og Burger King skyldes en indgroet aversion mod denne form for fast food". Det betød imidlertid ikke, at Ulla ikke prøvede at få burger, selv om hun spiste den med kniv og gaffel og ikke på amerikansk: med fingrene.

Vi havde læst om drikkepengepraksis, og blev overrasket første gang, da vi kom til at betale regningsbeløbet ved kassen. Vi opdagede senere, at man lader drikkepengene ligge tilbage på bordet, når man forlader det, evt. går man tilbage og lægger et beløb, når man har betalt.

Portionerne er meget store, og det skete flere gange, at Ulla måtte levne en del af portionen. Det udløste altid spørgsmålet, om hun ønskede det med hjem, idet det er normal praksis, at folk får det med hjem, de ikke kan spise. Dertil bruger man så den emballage, der i øvrigt bruges, når folk kommer ind og bestiller "take away".

Mine cowboy-bukser havde en lille skavank, da vi rejste hjemmefra, og et bekendtskab med nogle kaktusplanter har forværret situationen så meget, at der må købes et par nye. I et nærliggende marked er der en stor tøjforretning, og her købes et par Lewi til blot 26 \$. En behagelig ting er, at man ikke behøver at spekulere på åbningstider. Skal man handle, kan dette ske fra tidlig morgen til sen aften, og selv søndag er der åbent i mange forretninger. En restaurationskæde som *Carrows* havde f.eks. åbent alle døgnets 24 timer.

Overnatning: M6 Fresno

Yosemite National Park (2.3).

Vi har hørt mange rosende ord om **Yosemite National Park**, og har set frem til at foretage nogle vandreture her. Derfor er der heller ikke sat andre ting på dagens program.

Fra Fresno er den naturlige vej ind i parken fra syd. Vi starter med højt flot vejr, og kører nordpå gennem et fladt landskab med vinplantager (rosiner). Da vi kommer lidt op i højderne, ændrer landskabet karakter til bløde træ/græsbelædede toppe, som virker næsten svenske.

Da stigningerne rigtigt begynder, kører man gennem skov, og alt ånder fred og ro, indtil vi når et skilt med "chains required". Nå, Villy har fortalt, at det også var der, da de besøgte parken, men at de kørte videre, så det gør vi også. Der bliver ganske vist mere og mere sne inde mellem træerne, men vejen er dog fremkommelig. På en vigeplads lidt senere bliver man vist ind til kædekontrol. Der holder allerede flere biler med ski på taget, som er ved at montere kæder. Vi får lov til at køre nogle få miles længere, hvor der vil være en tankstation og en "general store", hvor man kan købe/leje kæder.

Da vi når derop, må vi erkende, at kæder nok kan have deres berettigelse. Sneen ligger i ca 1/2 m højde, så hunden på parkeringspladsen dårligt kan komme frem, og sneplovene kører frem og tilbage på den smalle vej.

Jeg spørger i forretningen, hvad det koster at købe et par kæder, men Ulla vil ikke ofre de 50 \$, så i lidt nedtrykt stemning vender vi bilen og kører tilbage. Skuffelsen kan ikke nægtes. Vi har hverken set de store træer eller parken.

Da vi kommer tilbage til vej 49, tager vi den nordpå. Vi kan jo altid tage videre til den historiske mineby ved Sonora. Imidlertid vælger vi at gøre endnu et forsøg ad den anden indkørsel ad vej 140.

Det er et ganske anderledes sceneri: en flot, flot kløft med lodrette klippesider. Kløften følger *Merced River*, og der er en række småbyer med overnatningsmuligheder, træskærerier, og i øvrigt pæne huse med blomstrende bouqanville og såmænd også palmer og kaktus uanset højden.

?

blå fugle, dæmninger

Yosemite Valley er kun en meget lille del af parken, og man har ensrettet trafikken, så man kan køre i cirkel over *Merced River*, som løber i bunden af dalen. Indkørslen er ganske smuk med udsigt til *Bridalveil Falls* og store træer, som viser sig at være sequoia-træer, omend ikke de kæmper, som findes i forbindelse med de to andre indkørsler til parken. Dalen har fortsat de stejle klippesider, men bunden er bredere, fordi der er aflejret materiale fra de tidligere gletchere, og der er en forholdsvis åben træbevoksning.

Vores bekymring stiger imidlertid med antallet af biler på vejen og antallet af campsites, vi passerer.

Da vi når frem til Valley Visitor Center må vi erkende, at det ikke er dagen eller sagen. Der er for mange mennesker, og snemængderne forhindrer folk i at tage de planlagte vandreture, med det resultat at de koncentrerer sig på meget små områder og de få ryddede veje. Vi vender med vanlig rutine visitor centeret og undersøger, hvilke muligheder, der evt. er for at foretage sig noget. Men det er en park for vandreoplevelser, så det bliver et uventet kort ophold i parken, hvor vi egentlig

havde overvejet at spendere en overnatning, for at have tid nok til at vandre.

Vi er nødt til at køre samme vej tilbage, da nordpassagen også kræver kæder, men inden vi forlader dalen, fotograferer vi klippen *El Capitan* og sequoia-træer.

? Mariposa til Moccasin, kraftværk ved bro over Merced River

kurvekørsel

Vi kører en del rundt (omkring) **Sonora**, som er en nydelig, typisk amerikansk provinsby af ældre dato med træbygninger og offielle bygninger, men vi finder intet motel. Til gengæld finder vi et hotel, men Ulla vil ikke betale prisen.

På vores vej til Sonora har vi i øvrigt passeret Jacksonville, som virkelig ser ud som en by, der er taget ud af en western: træhuse med overdækket fortove og smalle gader med en meget intens stemning.

?

Kør og ranches

overnatning: Oakdale, kinesermad?

Gennem San Joaquin Valley (3.3).

Med overnatningen i **Oakdale** må rejseplanen nødvendigvis ændres. Det går ud over den historiske mine ved Columbia, og nogle huler var også på vejen.

?Turen går først ind mod Modesto. Her er masser af malkekvæg, lange bløde marker med kvæg - ikke et træ, men enkelte vandmøller, og flere store opdæmmede søer.

Rigtige gårde, og pæne huse

Senere et fladt landskab med store valnøddeplantager

Regnen kommer igen

Ved Lodi forlader vi highwayen og kommer nu ind i Sacramento-deltaet, hvor vi kører over flere floder. Det virker helt hollandsk med kanaler og grøfter, men floderne må være rimeligt dybe, for vi så flere ganske store skibe undervejs. Derfor må der naturligvis også være broer, og af dem er hævebroer af den type, hvor hele vejbanen hæves op mellem to tårne.

?

Fairfield Airport uden for Napa

Da vi når Napa, kommer vi op i højderne ad en smal, snoet vej, hvor vi i ordets egentligste forstand kommer til at køre i skyerne. Den formentlig smukke udsigt ned over kløfterne går vi glip af. Til gengæld kan vi måske bedre forstå alt det hængelav, der sad på træerne, og som fik en til at tænke på sumpene i Florida.

Da vi kommer ud til hovedfærdselsåren, klarer det op igen, så vi kan konstatere, at vi er kommet til et vindyrkningsområde. Der er vinmarker overalt. Som markerne står nu: klippede og uden blade, men med gult bunddække, er der grund til at fortælle beretningen om de første spanierne, der kom for at plante vin til brug for altervin, men desuden medbragte andre afgrøder, heriblandt sennepsfrø. Det er efterkommere af frø, som blev tabt under transporten gennem et hul i en sæk, som vi siges at kunne betragte!

Vi passerer byen **St. Helena**, hvor vi egentlig skulle have fundet *Christian Brothers* for at prøvesmage vin, men jeg opdager faktisk først bagefter, at vi havde været igennem byen.

I nærheden af **Calistoga** finder man **Old Faithfull**. Der er tale om en geysir, som dag og nat med 40 minutters mellemrum sender kaskader af vand 60 ft op i luften. Det er en af tre, der får så præcise udbrud, og da vi kommer til indkørslen og har betalt vores entre, bliver der kikket på uret, og vi får at vide, at den vil springe om kort tid. Vi når at sætte bilen, og konstatere, at der er en brønd med et skilt, da det 350 F varme vand væser op af hullet. Det varer kun nogle øjeblikke, og så kan vi forlade stedet igen!

Vandet kommer fra en underjordisk flod, som flyder på varm lava og udvikler et damppres, der får geysiren til at springe.

Når det sker så præcist, er det fordi betingelserne i undergrunden ikke ændrer sig. Kun i forbindelse med jordskælv kan der opstå uregelmæssighed, og derfor prøver man også om man kan forudsige jordskælv ved at følge "Old Faithfull"s aktivitet.

Ikke så langt fra geysiren ligger *Den forstende skov*. Vi er stadig i nærheden af vulkanen *Mt. St. Helena*. Sammen med floden *Russian River* minder den om den tid, da der var russere i området (bl.a. Fort Bragg), idet prinsesse Helena var datter af den russiske generalguvernør. For 3 millioner år siden havde vulkanen et udbrud, som ganske enkelt væltede de store redwoods (alle ligger i samme retning), et syn som man kunne opleve ved det sidste store udbrud i 1980.

Forsteningen er sket ved, at vand med silicium har erstattet cellerne i træet celle for celle, bl.a. i perioder, hvor området har været dækket af hav. Det er svært at forestille sig i dag, men i museet vises fossiler af fisk og skaller fra samme periode.

? Vinmarker, valnødder, får

? snoet vej: ikke mindst vej 175: 10% og konstant sving og u-sving

Vi har planlagt at bo i Ukiah, hvor vi kommer hen på eftermiddagen. Vi beslutter os for at se nærmere på byen, bl.a. for at finde et sted at spise. Efter en halv times vandring uden at se noget spændende, vender vi om. Der er nu kun et enkelt, lidt kedeligt udseende spisested tilbage før motellet, da jeg opdager et lille hus på den anden side af vejen med navnet "The Green Barn". Det ser ikke ud af noget, men menukortet udenfor virker rimeligt. Vi bliver overraskede over at finde en flot, stor bar og en hyggelig, velbesøgt restaurant. Det var åbenbart stedet, hvilket man godt forstår: maden var fremragende, betjeningen god. Her kunne dækkeservietten bruges til at studere de forskellige typer lader, man har i USA.

I øvrigt var der i monter udstillet en særpræget samling flasker forklædt som telefoner, svaner, køretøjer og mange andre ting.

Skovtur i regnvejr (4.3)

Dagen starter med dårlige vejrudsigter, men vi er efterhånden blevet vant til, at det ikke betyder så meget, da der normalt kun er tale om byger, og den kraftige vind sørger for at opløse eller blæse skyerne bort.

Vi kører fulde af fortrøstning nordpå: Vi skal til **Avenue of Giants** for at se verdens højeste træer.

Det har stormet og regnet, og endnu engang ser vi, hvorledes naturkræfterne kan påvirke dagligdagen: På den store highway/freeway ligger der nedfaldne sten og grene (og et overkørt dyr), vand fosser ned alle vegne, og flere steder er der advarsler mod oversvømmelser på vejen, så nogen forsigtighed må udvises. På denne strækning kører der store lastbiler med træstammer den ene vej, og i modsat retning kommer de med bræddelaster fra de store savværker nordpå.

Vi følger skiltningen og kommer ind på parallelvejen langs *Eel River* ved *Philipsville*. Noget af det første vi ser er "House in log", som er en udhulet stamme, der bruges til beboelse (der er dør i enden).

Eel River er blevet en rivende strøm og helt mudret til af de store vandmasser, der kommer ned fra alle sider. Ellers kører man mellem gigantiske redwoods hele vejen. Ikke bare er de store, men de står også ganske tæt, og med den regntunge himmel er der næsten dystert at køre gennem skoven.

Ved **Myers Flat** når vi til *Shrine Drive Thru Tree*, som vi selvfølgelig skal prøve. Der er behagelig selvbetjening ved indgangen. Vi vælger at køre udenom træet og parkere bilen for derefter at gå gennem træet, som er stort og hult, så man kan se op igennem det. Alligevel gør det i bedste velgående med friske, grønne grene.

I visitor center bliver de begejstrede for at få gæster på en sådan regnvejrdag. Det er et utroligt flink par, der passer "forretningen", og da de hører vi er fra Danmark, ved de næsten ikke alt det, de skal gøre for os. I øvrigt er områdeudstillingen ganske god med udstoppede dyr, opgaver om spor og følekasser. Der er også redegjort for de to giganttræer: sequoiaen og redwooden.

De to træer er faktisk i familie, men mens sequoiaen gror i Sierra Nevada, gror redwoods langs kysten. Nedenstående viser de markante forskelle:

	Sequoia	Redwood
Højde	367 ft	311 ft
Alder	ca 2000 år	ca 3200 år
Vægt mio lbs	1.6 mio lbs	2.7
Bark	12"	
	31"	
Basisdiam. ft	22 ft	40
Forplant. frø+skudfrø		
Frø	som tomat	
	som hvedeflager	
Kogle	stor oliven	hønsæg

²⁶ Et fællestræk er, at barken, som har håndsbrede furer, er uden harpiks, hvilket betyder, at de ikke brænder som almindeligt træ.

Nu skal vi så se de største træer i Founders grove som ligger her i **Humboldt Redwoods State Park**. Vi trodser regnvejret og ifører os travestøvlerne og finder *Founders Tree* (115 m) og *The Dyerville Giant* (121 m høj, 6 m i diameter og 17 m i omkreds!). Man har besluttet at foretage en ny opmåling. Træerne kan blive ca 2200 år gamle, men disse er "kun" 1300-1500 år. Tænk hvad de har oplevet!

Den imponerende rundtur tager ca 30 min., men nej, hvor blev vi våde! Så våde, at jeg tage resten

af den 31 miles lange avenue nordpå som oprindeligt planlagt, så vi tager samme vej tilbage igen. Ved *Leggett* får vi endnu engang lejlighed til at køre bilen gennem et levende træ - og gør det.

Det er så slut på skovturen, idet vi nu skal til at opleve den lange vestkyst. Vi har måttet erkende, at vi ikke får tid til at lave en afstikker frem og tilbage til *Shelter Cove*, som ellers ligger på den strækning, der er så utilgængelig, at man har måttet opgive at føre vej 1 igennem området.

Men beslutningen er heldig, for det at køre fra dalen og ud til kysten er meget tidkrævende: det er ikke andet end sving og op- og nedture. Men flot er det.

Endelig ser vi havet lige før *Rockport*. Skyerne hænger lavt ind over den forrevne klippekyst, hvor skumsprøjtet står op omkring klipperne. Ifølge det, vi har læst, er det meget almindeligt med tåge langs hele nordkysten, så det her er faktisk bedre.

?X

og tilbage - sving på sving og op og ned hele tiden - tager lang tid

Vi spiser endnu engang på "The Green Barn", og får bekræftet, at man har fået meget vand: en golfspiller ved nabobordet erkender, at der er for meget vand på golfbanerne, til at man kan spille.

5.3.

Solskin og byger om formiddagen

Første del gennem og op gennem bjerget relativt åbent til træbeklædte græsskråninger

?

Mange rovfugle

Efter *Boonville* kommer 35 km, som vi har prøvet det før på smalle veje, sving på sving og stigninger på 7-10% (enkelt sted 16%). Kun 10-20 miles i svingene - så skarpe er de.

Kysten med klipper, flere rovfugle end søfugle.

Vejen går ofte meget højt over havet, men meget op og ned, og med mange sving for at følge den forrevne kyst.

Det oprindeligt russiske *Fort Ross* er et "Historic landmark", men vi nøjes med at vende på parkeringspladsen, da Ulla ikke vil betale mere entre.

Adgangen til stranden er nu privatiseret på små parkeringspladser, hvor man trækker en kuvert, som man kan lægge penge i og beholde en del som kvittering. Vi går ud til stranden gennem et sommerhusområde, hvor husene står i ubehandlet og derfor gråt træ, og hvor flere er forsynet med vejrhvaler (som vejrhaner).

Nede på selve stranden ligger noget "tovværk", som da vi inspicerer det nærmere viser sig at være den lange og specielle kelp, som ligner en slange/rør, og som er op mod 10 m lang.

Det strandstykke, man har givet offentlig adgang til er meget begrænset, og vi tager hurtigt derfra igen.

Da vi er kørt endnu et stykke kan man på lang afstand se en misfarvning af havet. Det viser sig at være, hvor *Russian River* udmunder i Stillehavet ved Jenner, og netop efter de kraftige regnskyl medfører meget jord. På det sted, hvor vi gør fotostop, bemærker vi, at flere står med kikkerter, og længe betragter noget, vi ikke kan se. Da vi kører videre, opdager vi, at hvor Russian River udmunder, ligger der en hel koloni sæler.

Vi kører ud på pynten, og får bekræftet, at her er det normalt, at sælerne kommer og opfostrer deres unger på tangens læside. Det må siges at være en helt unik oplevelse.

Selve stranden vil vi mindes som meget forblæst og med havskum blæst ind over sandet - samt en ældre herre, der sad og øvede sig i at styre en drage.

Turen ind til **Petaluma** viser os landbrug med masser af kvæg og får. Det første stykke er som tætte, grønne tæpper på tungebjergene.

Selve Petaluma er en ældre, ganske hyggelig by, som gennemstrømmes af Petaluma River. Nede ved floden er "The Old Mill" omdannet til forretninger, men i øvrigt har byen et rigtigt centrum med ældre bygninger og forretninger.

Vi har længe været på jagt efter diasfilm, fordi supermarkederne kun fører film til papirbilleder, så det er rart pludselig at finde en fotoforretning, hvor vi kan få suppleret beholdningen.

Point Reyes National Seashore (6.3).

Vejen ud til kysten ligner turen fra i går eftermiddags: Først igen gennem landbrugsland med malkekvæg og mejerier, derefter smuk, snoet vej gennem skov med douglasfyr og bishop pine. Vi har flere gange iagttaget nogle træer med gule blomster, som kunne ligne mimoser, og da vi passerer et sådant tæt ved vejen standser vi for at lugte og kontrollere. En ældre mand dukker op og fortæller, at det er en akacie.

På turen parallelt med kysten kører vi til tider gennem alleer eller læhegn af meget store træer i forbindelse med bebyggelser.

I bugten mellem fastlandet og halvøen avles østers og muslinger, og der ligger flere små fiskerlejer med bådeværfter osv. Der er ingen tvivl om, at der må være liv her om sommeren.

Der er mange fugle, bl.a. hejrer inden vi finder visitor center. Det er en flot kopi af en traditionel ladebygning, og her er en fremragende udstilling af de dyr, man vil kunne se, og modeller af halvøen.

Først prøver vi at nå til *tidepools*, inden tidevandet sætter ind. Men enten er vi alligevel for sent ude, eller også skulle vi have valgt et andet sted at bese dem. I hvert fald er der ikke noget at komme efter på sandstranden, men klipperne er flotte. Det blæser i øvrigt så kraftigt, at vi kan næsten ikke komme gennem en lille kløft, hvor vinden blæser sandet lige i ansigtet med utrolig styrke.

I øvrigt er det kendetegnende, at strandene er meget rene: der er hverken affald eller muslingeskaller, sneglehuse, som vi så det i Argentina.

Vi kører videre til næste stop, hvor der langt neden for os er masser af søløver, som dels ligger på klipperne, dels svømmer omkring ude på havet. De er svære at på øje på, da de til forveksling

ligner de klipper, de hviler på, men heldigvis gør de, så man kan høre, hvor der er. Der er også et fyrtårn. Fordi det meget ofte er tåget på kysten, ligger det ikke på toppen af klippen, men længere nede. På toppen er der god udsigt - og mulighed for at se hvaler, men vi ser ikke andet end det hvalskelet, der er placeret heroppe. I øvrigt består noget af klippen af en meget speciel Petaluma-konglomerat.

På bjergsiderne gror "Kreta-blomster", som så småt er begyndt at blomstre i hvidt og rødt, og som snart helt vil ændre synsindtrykket.

Halvøen ligger på den østligste del af stillehavspladen, og lige ved visitor centret i *Olema Valley* mødes den med den amerikanske.

Dette illustreres på en lille rute, "Earthquake Trail", som fører forbi dokumentationen af San Andreas-forkastningen. Man har her bibeholdt markeringen efter jordskælvet i 1906, og har sat stolper op, for at vise hvor grænsen er, og man kan tydeligt se, at hegnet er flyttet i to forskellige retninger. Endelig er der eksempler på de to forskellige slags grundfjeld, der er i de to plader.

Vejen hjem utrolig smuk med bløde, græsbelædede askebjerge, hvor køerne går, - og hvor vi aldrig udnytter de utallige muligheder for at tage køerne som silhuetter op mod himlen, når de står på "horisonten".

Aldrig har vi set så mange rovfugle så tæt på.

San Francisco (7.3)

Efter nu at have kørt i fred og ro uden tæt trafik, skal vi nu til belave os på storbytrafikken. For ikke at sidde fast i de lange køer ind til San Francisco, som vi får præsenteret i morgnens tv-nyheder, kører vi en lille omvej, så vi først kommer til byen op ad formiddagen.

Vi har læst noget om **Sonoma**, som gør at vi kører dertil, men faktisk er det en uinteressant by, selv om det åbenbart er det administrative centrum for amtet. Nogle få større administrationsbygninger ved udkanten bekræfter dette. Byen ligger ganske vist på begge sider af floden, hvoraf vi kun så den vestlige?, så den anden bred kan have været mere spændende.

Vejen fører til **Glen Ellen**, som rummer mange hentydninger til Jack London, som egentlig boede i San Francisco, men som har fået sin mindepark her. Da vi er drejet fra ad den meget smalle vej, kommer jeg i tanke om, at netop denne vej har været omtalt, og den var indlagt i den oprindelige plans Napa Valley-tur.

Den var omtalt som en køn og snørklet tur, og det var det også. Nu har vi i mellemtiden kørt af så mange smalle, snørklede veje, så det er ikke i sig selv nogen ny oplevelse, men alligevel er den anderledes. Hele vejen igennem ligger her villabebyggelse i skovbevoksningen, og her kommer kun dem, der har et ærinde her. Som smutvej mellem Sonomadalen og Napadalen tager den lang tid at køre. Da vi kommer om på den anden side af bjerget ved **Oakville**, er det som at komme til en helt ny verden: her ligger den flade dal, dækket af vinmarker.

Mit håb, om at vi skal nå at fotografere en mandelplantage i blomst, går ikke i opfyldelse, selv om vi ser træerne nogle steder. Vi har heller ikke lyst til så tidligt på dagen at tage til vinsmagning, selv om vi kommer forbi adskillige vingårde.

Vi kommer over en (flere?) bro ved *San Pablo Bay*

og har planlagt at næste stop skal være i kunstnerbyen **Sausalito** nord for "Golden Gate". Det er en ganske nydelig by, hvor vi kører langs havnen for at få et billede af den berømte bro. Vi tager også et, men det er af *Baybridge*, som fører over til Oakland.

Vi er lige ved at tro, at vores plan om at få et godt billede af *Golden Gate* skal mislykkes, da vi bliver ført op på motorvejen, men netop som vi er kommet op på den, er der en afkørsel til et rekreativt område. Det viser sig at være en del af en forlængst nedlagt kystbefæstning, hvorfra der er en glimrende udsigt ind over San Francisco og ned på den rustfarvede **Golden Gate Bridge**. Med sit spænd på 1400 m er den ganske flot.

Vi kører igennem betalingsportene kl 12, og på dette tidspunkt er prisen kun 2 \$ for gennemkørsel.

Vi har fået anbefalet et hotel på *Grants Avenue*, og kan blive på vej 1 langt ind mod centrum. Da vi kører fra den, går det op for os, at alt her går i bakke-dal: Man kører op ad stejle gader, for i næste øjeblik ikke at kunne se nogen vej, fordi køleren dækker udsynet til den vej, som forsvinder ned i dybet foran en! Vi kommer gennem Chinatown, og på et hjørne herinde ligger hotellet. Det ser fint ud - for fint, og hvor mon man skal gøre af bilen?

Vi skifter mening og kører tilbage til vores udgangspunkt, hvor vi har passeret en del moteller. Her finder vi "Lombards Motor Inn", som ejes af en tysker (som tror vi er tyske eller svenske), og her får vi et fortræffeligt værelse i hotelstandard med "kings bed" til fire personer osv. Fra hotellet kan vi se Golden Gate Bridge.

Da vi har fået installeret os, starter vi udforskningen af byen. Vi har stadig ikke selv fået turistmateriale svarende til det, vi har lånt derhjemme, så et af målene må være visitor center.

Vi bor på **Lombard Street**, og for enden af den viser kortet (som det eneste sted på kortet) en række zig-zag, som tyder på, at man ikke kan køre her. Efter at være gået op ad vejen, hvor garageportene løftes ca 1/2 m for hver indkørsel på grund af stigningen, får vi forklaringen: Det er jo netop den meget berømte, snoede gade, som alle turister skal prøve at køre nedad ("the crookiest street in the world"). Og det gør de (bl.a. en dansker på motorcykel).

Ganske kort tid efter står vi midt i **China Town**. Det er det største kineserkvarter udenfor Kina og Hong Kong, og det er utroligt, som det sætter sit præg på dette kvarter: alle butiksskilte er på kinesisk, folk på gaden er kinesere, der tales kinesisk, der er kinesisk skole osv.

Forretningernes udbud er tilpasset kunderne: madvarerne (fisk og grønt) er et helt andet udvalg, end det man ellers ser (noget af det vil man umiddelbart nødtigt sætte tænderne i), der er masser af kinesisk køkkenudstyr osv. Men naturligvis skal man benytte sig af kvarterets dragning på turister, så her er også mange juvelerforretninger, butikker med elektronik og foto og selvfølgelig også souvenirs. Konkurrencen er hård, og vi køber kvalitets-T-shirts til 3 for en 10'er.

Da vi nu tidligere har set efter kikkert (i Escondido), skal vi lige se, hvad prisen er her. Det resulterer i købet af en lille kompakt Minolta-kikkert. Derimod køber vi ikke et lille videokamera til 700 \$ eller ekstra fotoudstyr (selv om det ellers kunne have betalt sig, hvis vi havde været forberede: ca 1/3 af danske priser).

Vi kommer også gennem den kinesiske port, der markerer Chinatown, og hermed er vi næsten nede i centrum med alle stormagasinerne, og har set den karakteristiske *Transamerica Pyramid*-bygning.

Der er mange mennesker på gaden, og man føler, at man er i en storby. Her er forretningsfolk, her er gadekunstnere, folk der venter på busser osv.

Vi finder visitor center i forbindelse med en undergrundsstation. Det er stort og moderne, men vi

må konstatere, at de ikke har noget at tilbyde udover et bykort, og i øvrigt ikke var synderligt service-minded.

På vejen tilbage finder vi en bar, som faktisk er en lokal pub, hvor man både kan spise eller få sig et glas ved baren.

Vi ser flere gange de berømte **kabelsporvogne**, hvor turisterne hænger i lag udenpå. Sjovt var det at se pladsen, hvor de vender vognen med håndkraft, og ligeledes at man hele tiden kan høre kablerne arbejde i kabelbrøndene i de gader, hvor kabelsporvognene kører.

Om aftenen går vi til **Fishermens Wharf**, som ligger lige i nærheden. Der er flere restauranter at vælge i mellem, og det bliver en tai-restaurant, hvor vi får fisk (Ulla krydret hummer).

På kryds og tværs til bens (8.3).

Vi indtager morgenmåltidet på en lille morgencafé, som ligger lige i nærheden. Fra vores pladser ved vinduet kan vi følge jokkerne og de ventende ved stoppestedet.

Man oplever tingene stærkere ved at gå, og vi beslutter at lade bilen stå.

Vi vandrer ned til havnen, som stadig fungerer som fiskerihavn. Her ligger også en tremastet skonnert fra midten af forrige århundrede, det sidste eksempel fra den flåde af skibe, der sejlede mellem Europa og USA via Stillehavet, *S/V Balclutha*. Her ligger også Marinemuseet, som er bygget som et skib, men ellers er de gamle pakhuse nu er blevet til fashionable forretninger og (mange) gallerier.

Langs havnen er der mange (gade)restauranter, hvor man er ved at tilberede krabber, snegle osv, som man kan købe i bægre.

Henne ved Pier 45 ser vi dem koge skaldyrene i store gryder ude på gaden. Her ligger en u-båd, **USS Pampanito SS 383**, som jeg får lov til at bruge 4 \$ på. Mens Ulla nyder solen og udsigten til Alcatraz, får jeg en tur ombord. Der udleveres et "telefonskaf", som aktiveres efterhånden, som man går gennem skibet, således at man får oplysningerne på rette tid og sted.

Skibet er 312 Ft langt, og bygget i 1943. U-båden deltog i 2.verdenskrig, og man kan danne sig et indtryk af livet ombord under de trange forhold, når man har været turen igennem og bukket sig sammen for at komme gennem døre, og kantet sig forbi på de snævre gangarealer, hvor 10 officerer og 70 (frivillige) matroser levede. Og man kan forestille sig lugten af dieselolie, som selv den dag i dag er mærkbar.

Pier 39 er helt omdannet til forretninger (100) og spisesteder (12). Det er i øvrigt lavet meget pænt, i to etager og med masser af blomsterkummer (tulipaner) til af sætte farve på de i øvrigt grå træbygninger. Den eneste forretning, vi går ind i, er en sjov forretning med ting og sager lavet af skaller, men vi køber nu ikke noget.

På vej derhen hører vi pludselig den kendte søløvegøen, og ganske rigtigt: der ligger et par stykker, som leger i havnebassinet. På det tidspunkt ved vi ikke, at der i næste havnebassin ligger en meget stor koloni, der har okkuperet flere af lystsejlernes fortøjningspladser.

Vi fortsætter langs havnen for at besøge **Coit Tower**, hvorfra man har en flot udsigt over hele byen. Hvad man ikke kan se på bykortet er, at det ligger på en bjergskrænt. Det betyder, at vi må op ad 382 trapper, før vi når op til tårnet, der ligger på *Telegraph Hill*. Faktisk bor der folk langs trappen, og de har smukke terrassehaver og en god udsigt ud over vandet.

Coit Tower er skænket frivillige brandmænd i 1933 af Lillie Hitchcock Coit, som altid havde været fascineret af brandbiler. Det kan man også godt forstå, når man ser deres skinnede, velpolerede slukningskøretøjer og stigevogne, hvilket vi gjorde et par gange. Man kommer op i det 70 m høje tårn med en elevator, men inden kan man se på de vægmalerier der er i tårnets underetage. Udsigten er flot heroppe fra, bl.a. kan man få et indtryk af, hvor kuperet byen egentlig er.

Efter at Ulla har været inde i den største Bally-forretning i USA, men alligevel har holdt på pengene, bruger vi nogle på en bar midt i byen med lokale stamgæster, som hygger sig og fortæller morsomme historier, som vi slet ikke kan nå et følge med i. Længere fremme passerer vi **Civic Center**, hvor man har samlet rådhus, bibliotek, operahus, koncertsal, kunstmuseum mm.

Herefter begynder beboelseskvartererne. Der er gader med huse i en stil, amerikanerne med en fællesbetegnelse betegner som "victorians": velholdte huse, bygget i sidste halvdel af 1800-tallet i træ og med flade tage, forsynet med falske facader øverst, buede glas i karnapvinduerne, som har udskæringer omkring. Der findes også mere ydmyge boliger, da vi kommer gennem et negerkvarter, men vi så ikke noget direkte forfaldent.

Golden Gate Park er en meget stor park, hvor der spilles basketball, cykles, vandres, jokkes, og hvor man kan besøge flere forskellige museer, som er placeret her.

Vi starter med *The Conservatory of Flowers* (bygget efter Kew Gardens i London), som dog ikke var særlig imponerende, hverken i sit omfang eller de viste planter. Det er kun tropiske planter, og mange har vi set i Brasilien. Det kan måske også skyldes, at der ikke er så mange af planterne, der blomstrer netop nu.

Derefter går vi over til *de Young Museum*, som har meget flotte samlinger af asiatisk kunst, og som absolut var værd at se. Som særudstilling var der i øvrigt udstilling af store hollandske malere.

Da vi kommer ud fra museet er klokken over 16, og vi er mange mil fra hjemmet.

Uden megen diskussion begynder vandringen hjemad, idet vi dog benytter vores indvundne erfaringer og vælger gaderne efter deres stigningsgrad, idet nogle områder er mere kuperede end andre.

Vi kan konstatere, at *Twin Peaks* ligger der med sine antenner og "Sutro Tower" med sine fire ben.

Det bliver en lang tur hjem, og her er ganske vist flere "take away"-forretninger, men vi savner en god engelsk pub at vederkvæge os i. Det meste af strækningen går vi gennem velholdte beboelseskvarterer. Vi kommer langs *Japan Center* og når en arkitektonisk spændende kirke *Cathedral of St. Mary*, netop som den lukker. Det sidste stykke er en blanding af forretninger og restauranter.

Undervejs bliver vi kontaktet af en velklædt ung neger, der beder om penge til mad. Historien er, at han skal starte arbejde i San Fransisco, men kontanterne er sluppet op. Maden skal han bruge til sin lille datter, som sidder i en bil nær ved. Fup eller fakta? Det gav ham i hvert fald nogle dollars i udbytte!

Godt mødige skal vi nu have stillet den naturlige sult, og valget står mellem fisk eller kinesermad. Det ender op med at blive indonesisk, og det på en af byens bedste restauranter i

Ghirardelli Square, som tidligere har været en chokoladefabrik, men som nu huser specialforretninger og restauranter samt flere gallerier, og som i øvrigt har et hyggeligt lukket gårdmiljø i flere niveauer.

Restauranten er næsten fuldt optaget, og mens vi hidtil har måttet konstatere, at amerikanerne spiser meget tidligt (mellem 1730 og 1830), bliver der her ved med at komme nye gæster også efter kl 20.

Redwoods og artiskokker 9.3

Efter at have skrevet de sidste postkort starter vi så bilen, efter at den har haft en fridag, og kører så den del af den 49-mile lange "Scenic Drive", som passer ind i vores videre turforløb.

Den fører os gennem det gamle militærkvarter (The Presidio) med *Army Museum* og forbi *Golden Gate Park*, som slutter med to møller herude ved kysten.

Vi møder adskillige jockere med og uden walkman, og efter at være kørt gennem "Silicon-valley" (det er en helt almindelig dal at se til), drejer vi fra til mindre befærdede veje, som dog i anledning af lørdagen er fyldt med cykelryttere, både enkeltvis og hold. Det gør, at man må køre yderligere forsigtigt, fordi vejene ikke er så brede at de tillader både en cyklist og en bilist i samme vognbane.

Da vi drejer fra af vej 236 for at komme til **Big Basin Redwoods** bliver vejen endnu smallere, og ikke nok med det, men den er skåret ind i bjergsiden, således at man ikke kan se andet end bjergget, hvilket betyder, at hastigheden må reduceres til ca 30 km, fordi vejen samtidig snor sig alt imens den skiftevis går op og ned. Skoven, vi kører igennem, består i øvrigt stort set kun af redwoods, store, omend ikke i gigantstørrelse.

Midt inde i parken er der campingpladser, og syd for parken bliver vejen så atter til en normal standardvej med midterstribe og bredere vognbaner.

Boulders Creek og området heromkring er fyldt med hvad vi ville kalde sommerhuse. Der er souvenirforretninger, hvor man navnlig sælger træfigurer i reedwood.

Vi har en forestilling om, at vi vil køre langs med kysten i **Santa Cruz**, hvor der bl.a. skulle være nogle "natural bridges" (dvs klipper ude ved havet, som står som broer), men vi lander i første omgang på en pier, som er omdannet til restauranter mv, og inde på stranden ligger der en mægtig stor forlystelsespark med indtil flere store rutschebaner. Det viser sig bagefter, at det er en næsten 100 år gammel forlystelsespark, som er meget berømt, men det gør den jo ikke mere attraktiv i vore øjne. Klipperne finder vi aldrig.

Vi skynder os hurtigt at komme herfra, og inde i byen oplever vi endnu engang, at jernbaneoverskæringer normalt er placeret i niveau, selv på befærdede veje. Til gengæld tuder de så kraftigt i deres horn, så Amtrak-toget var ved at give Ulla chok.

Vi fortsætter ad vej 1 mod **Salinas**, hvor John Steinbecks hus findes. Det er i dag indrettet som frokostrestaurant. Det er efter frokost, men se hvordan der i øvrigt ser ud, kan man jo altid.

Undervejs hertil kommer vi til de store artiskokmarker ved **Castroville**, hvorfra størstedelen af verdens artiskokproduktion finder sted. Her er virkelig også artiskokmarker så langt øjet rækker.

? nok en blåhovedet hejre

Det fremfår ikke umiddelbart af kortet, hvor centrum befinder sig i Salinas, og da vi har kørt

noget rundt, opgiver vi at finde gaden. I stedet kører vi ad en ganske hyggelig vej, som meget passende ender i **Marina** lidt nord for Monterey, hvor vi har planlagt at overnatte.

Efter at have boet på ensartede, ensbyggede og ens indrettede M6-moteller, er det en overraskelse pludselig at stå foran et tre-etages byggeri, hvor der er flere forskudte fløje. Vi er her midt på eftermiddagen, og vi får ganske enkelt det sidste ledige værelse.

Vi har på vejen passeret et indkøbscenter, som ikke ligger så langt derfra, og hvor vi foretager et hurtigt indkøb (bl.a. prøver vi at købe CD'ere til Christian), inden vi kører ned til stranden, som ligger nogle få hundrede meter fra motellet.

Her er en dejlig bred strand, men det er ikke badende, men derimod drageflyvere, der benytter stranden i dag. Det blæser også behageligt meget, så de uden vanskeligheder kan starte fra den rampe, der er bygget over klinten.

Monterey Bay Aquarium (10.3).

Motorvejen ligger lige ved siden af motellet, så vi kommer hurtigt og smertefrit til **Monterey**.

Vi følger skiltningen og finder en parkeringsplads (parkometer) tæt ved akvariet.

Akvariet åbner først kl.10, så vi har god tid til at se på den berømte *Cannery Road*.

Af ukendte årsager forsvandt sardinerne i slutningen af 40'erne, og byen døde. De tidligere fabrikker og lagerrum er nu omdannet til en mondæn blanding af fine forretninger, souvenirbutikker og spisesteder. Det er de gamle lave bygninger (fra omkring århundredskiftet og til 1930), men gaden er ikke nær så lang, som jeg havde troet, og egentlig heller ikke så picturesk, som brochurerne giver det udtryk af.

Vi går en gang frem og tilbage og noterer os at dykkerskolen har søndagsskole med stor tilslutning (lederen er ude med sit banner!).

I det gamle *Monterey Canning Co* er der indrettet butikker i begge etager, og den gamle forbindelse henover vejen til fabrikkens afdeling på den anden side af gaden er også bevaret. Her er også et nyetableret vokskabinet, der skal illustrere livet i gaden i sardin fiskeriets storhedstid. På plankeværkerne hen til akvariet er livet i gaden og virksomhederne gengivet i farverige og lidt naive vægmalerier.

Mens vi har set på T-shirts og krus, er der vokset en betydelig kø på flere hundrede mennesker, der skal bruge søndag formiddag på et besøg i akvariet, og det bliver ved med at strømme til.

Publikumssuccessen er fortjent. Det er et fremragende akvarium, som er indrettet i et tidligere "cannery" (1916-1973). Det er også det største i USA. Det første man kommer ind til er det 7 m høje kelp-akvarium.

Kelpen er et særligt kendetegn for bugten. Det er en stor vandplante, den hurtigst groende på jorden, som gror på det dybe vand udenfor, og som for os ligner store brunlige øer. De huser og beskytter en lang række dyrearter, og er dermed med til at skabe grundlaget for det frodige liv i bugten.

Her svømmer bugtens store og små fisk (inkl. hajer) rundt mellem hinanden, og frømand er i færd med at rense acrylpladerne. Bassinet er åbent foroven for at imødekomme kelpens krav til lys, ligesom man har etableret en bølgemaskine, der illuderer bølgeslaget. Der er plancher, der fortæller, hvad man ser, og derudover er der både guidede ture og personale, man kan spørge.

Der er derudover afdelinger, der viser blæksprutter, livet på revet og de store slugter, de forskellige kysttyper, hvoraf den med stranden både omfatter dyrene i vand og på land og i luften: der er både fugle og fisk.

Der er også et stort område med "tidepools", hvor der står flere unge medarbejdere og forklarer og viser de dyr frem, som man normalt kan finde i disse tide pools: søstjerner, søpindsvin, søpølseser, rejser, snegle, krabber mv. Man har ovenikøbet indrettet hvileområder til disse dyr, så de ikke skal blive for stressede af at blive taget på hele tiden!

Der er også nogle havoddere, som man her kan se på land og i vandet, og endelig er der ophængt under loftet lavet tro kopier af de større sødyr i glasfiber, som f.eks. en 14 m gråhval, søløver, sæler mv.

Specialudstillingen er om hajer, og jeg får udnyttet en af de utallige gratis-kuponer, der findes alle vegne, til en gratis udstillingsplakat. Udstillingen er i øvrigt god og oplysende, og der svømmer adskillige store og mindre hajer rundt i diverse bassiner. Noget af det mere interessante er måske en opsætning, der viser hajens udvikling fra æg til haj. Det er næsten som at se fosterudvikling.

Da vi er færdige med at købe T-shirts i butikken, er det i mellemtiden blevet regnvejr. Rigtigt regnvejr, hvor vandet står ned i tove, og vandet står højt på fortovene. Galant tilbyder jeg at hente Ullas frakke i bilen, da der et par ting hun vil tilbage og købe på Cannery Road. Jeg blev godt våd, og bilen duggede godt til, mens jeg sad og ventede på at Ulla skulle komme tilbage.

Så sad vi her. Parkeringstiden var knap udløbet, så vi satte os til at spise nogle kiks og drikke en trøstbajer. Det var jo ikke helt efter planen.

Imidlertid klarer det hurtigt så meget op, at vi beslutter os for at tage "The 17-mile drive scenic tour".

Egentlig skulle man ved indkørslen til *Pacific Grove* komme til et særligt område, hvor sommerfugle overvintrer, og netop svirrer omkring på denne årstid. Men vejret er for fugtigt og koldt til at der er nogen, der har lyst til at få våde vinger. Området er privat, og man betaler en afgift for at komme ind på området. Her ligger store, flotte villaer med havudsigt, og store golfbaner.

Golfbaner er bortset fra det et helt almindeligt syn, når man kører omkring: kendetegnet ved store grønne områder, hvor små elektriske vogne beforder spillerne fra hul til hul.

Ud for *Point Joe* skulle man kunne se søstrømmene mødes, men der er for kraftige bølger til at man kan se, hvad der er hvad. Til gengæld er der ingen tvivl, da man når *Seal and Bird Rock*. Her kan man både høre og se søløverne, og her ligger også havoddere på ryggen og nyder livet.

Efter at have kørt langs kysten kommer man så ind i et skovområde, hvor der fortsat ligger store villaer langs vejen. Vi kører ud samme vej, som vi kom ind, da vi jo skal tilbage til Marina.

På vejen tilbage vil vi prøve at finde CDere, idet vi har fået at vide, at der skulle ligge et stort center i Del Monte. Uanset at der blev sagt "you cannot miss it" er det åbenbart et forkert center, vi er kommet til, og vi må gå med uforrettet sag.

Point Lobos (11.3).

Vi er forberedt på flere naturoplevelser i dag. Vi skal til **Point Lobos State Reserve**, som ligger 6 km syd for Carmel.

Vi kommer så tidligt, at parken ikke har lukket op endnu, men vi holder kun ca 5-10 minutter, før

vi bliver lukket ind.

Vi tager den første den bedste stikvej, og kommer ned til en lagune, *Whalers Cove*, hvorfra svømmedykkere i dag går ud, men hvor der var hvalstation i forrige århundrede.

Herfra fører en sti op på et højdedrag, hvor der er en god udsigt, men der er også et yderligere stisystem, hvor vi vælger at gå op mod *Whalers Knoll*. Det viser sig at være en god beslutning. Man går op ad en smal skovsti, og får næsten østrigske associationer. Samtidig er der udsigt ned over havet, hvor der f.eks. står en hejre på kelpen, ligger en søløve på stenene, og hvor havodderne ligger på ryggen og slår sten mod skallerne på deres mave. Det er virkelig en naturoplevelse.

Da vi ikke ved, hvor stien ender, er vi nødt til at gå den samme vej tilbage, men inden vi tager videre, får vi et kort ved indkørslen, så vi kan vide, hvad vi skal se.

Der er f.eks. *Sea Lion Point* og *Bird Island*, som vi vælger. Stien ned til *Sea Lion Point* går ned mellem klipperne, hvor jordegerne farer legende omkring. På det næste niveau er der en utrolig kombination af geologiske mærkværdigheder: her er konglomerater (carmelo conglomerate) som står som tilbageblevne søjler, ja en enkelt ligner en bølge og er så stor, at Ulla kan stå under den. Desuden er sandstenen her slebet ned af vind og vejr på en sådan måde, at man umiddelbart vil tro, at det er sand, men nej, forhøjninger og bølgeformer er sten!

Ude på pynten slår brændingen ubønhørligt, og med jævne mellemrum står skumsprøjtet skumhvidt mod den blå himmel, højere end både klinten og de personer, der står her for at betragte de mange søløver og sæler, der ligger på småøerne lige foran os. *Point Lobos* er i øvrigt afledt af det spanske "Punta de los Lobos Marinos", dvs sølvenes sted (efter deres gøen).

Brændingen er stærk og vandet bliver pisket til mælkehvidt skum (stykket mellem øerne og land kaldes *Devils Cauldron*). Alligevel kan vi se dyrene svømmende nedenfor klipperne.

Herfra skulle det også være muligt at se hvaler indtil blot 500 m fra kysten, og Ulla prøver endnu engang lykken, denne gang med den nye kikkert, men nej. Enten er de der ikke, eller også er tålmodigheden ikke stor nok.

Birds Island giver mulighed for at se et par af de strandsande, der trods alt også kan dannes, når der er læ. Fuglene på klippeøen er først og fremmest skarv, men naturligvis også måger. Hvis man har undret sig over, at skarvens æg ikke falder ned fra klipperne, skyldes det, at ægget har en sådan form, at det ikke ruller.

Fyldt med disse uventet anderledes indtryk fortsætter vi endnu ca 35 miles mod syd til Big Sur, hvor vi vil se **Pfeiffer Big Sur State Park**. Jeg troede, at den også lå ud mod vandet, men den ligger faktisk inde i landet. Vi kan komme ind på vores billet fra i morges og får et kort over området. Det er et skovområde omkring floden XXX.? Skoven består til dels af redwoods, og der reklameres med et vandfald. Trods bange anelser går vi op til det, og må konstatere at det hverken er særligt højt eller har meget vand. Men turen derop gennem redwood-træerne har været god. Da det kun har været en tur på en lille halv time, tager vi også stien til "Valley view". Den snor sig pænt op i højerne gennem skoven for at ende med en udsigt ned over hele dalen. Det er flotte omgivelser til en campingplads, som ligger på den ene side af floden, men der er ingen tvivl om, at der er brug for de mange campingpladser. Selv på denne årstid kører amerikanerne meget i "motorhomes" (= R.V. (Residential Vehicle), som ses overalt, ofte med deres bil hægtet på slæb evt. kombineret med særlig anordning, som er sat foran på personbilen.

Kystturen fortsætter med den ene smukke udsigt efter den anden. Man kører i forskellige højder, men har stort set hele tiden udsigt over havet. Lidt efter vi er kommet ud af *Los Padres National*

Forest (hvori **Big Sur** ligger) ændrer landskabet sig, og man køre nu på en flade, hvor der er 5--10 m høje klinter ned til vandet, ligesom der med mellemrum er sandstrande. Det er på denne strækning surferne begynder at dukke op.

I dette kedelige landskab har bladkongen Hearst bygget sit imponerede slot ved **San Simeon**. Vi ser det kun på afstand, hvor det virker som en anakronisme.

Kort før Moro kommer vi gennem byen **Harmony**. Som normalt er der et byskilt, hvor der er angivet, hvor mange indbyggere, der er. Her er der 16 - og byen er angivet på kortet! Til gengæld har vi også hørt om en by med 64 indbyggere, der havde opløst sig selv, fordi det var for dyrt at administrere byen.

Da vi nærmer os **Moro Bay** ligger der store lagertanke oppe på bjergryggen, hvorfra der føres rørledninger ned. Tre høje skorstene står som et vartegn viser sig at tilhøre kraftværket, som vi kommer til næsten at bo nabo til.

Ligeså markant - og mere imponerende er *Moro Rock*, en 192 m høj klippe, som rejser sig som en knold op ad havet, og som er blevet et vartegn for byen. Den er fredet som ynglested for vandrefalke.

Vi kører en tur ind til byen og havnen, og finder her efter nogen vægelsindethed en fiskerestaurant, hvor vi vil kunne se solen gå ned i havet. Det lykkes nu ikke helt, fordi der ligger et skib lige uden for vinduet, men smukt er det alligevel og Ulla får kompensation i form af en blå hejre, der slår sig ned uden for vinduet. Forinden havde vi set en kæmpestor fregatfugl.

Historie og nationalfølelse (12.3).

Moro har faktisk været en meget positiv oplevelse. Der er megen charme omkring den lille havn, og vi tager lige et smut ned for at tage afsked med den - og fotografere Ulla ved den hvalskulptur, der står uden for en af restauranterne. Alt er dog lukket endnu, selv ænderne venter på at restauranten skal lukke op og lade nogle godbidder falde.

I den flotte morgensol udvider vi turen med en runde ud til Moro Rock, hvorfra der er udsigt ind over havnen, og hvor vi kan studere de pelikaner, der sidder på pynten overfor os. Der er allerede nu et leben med surfere og et par kvindelige roere (8ere?).

Vi kører langs kysten gennem parken, hvor vi springer museet over (det var lukket i går og åbner først senere i dag), og kommer tilbage til hovedvejen.

Vi kører en lille omvej omkring *Vandenberg Air Force Base Missil Test Center*, hvor man i begyndelsen kører i en snæver dal, hvor der næsten kun er plads til vejen, og hvor de lave bjerge derfor spærrer for al udsigt. Vi kommer forbi basens hovedindgang, og gennem et stort beboelsesområde for basens mandskab.

?X egnen lever af blomsterdyrkning, bl.a. så vi roser

På denne måde kommer vi ad "bagvejen" til **Lompoc** hvor vi skal se **Purissima Mission**. Det viser sig, at den slet ikke ligger i byen, men nogle kilometer udenfor, og efter at have spurgt om vej, skal vi blot tilbage på vej 1 - og så følge skiltene.

Purissima Mission er ikke blot en kirke, men den 11 i rækken af missioner, som blev oprettet i sin tid. Denne er oprindeligt bygget i 1788, men ødelagt ved et jordskælv i 1812, for atter at blive genopbygget tre år efter.

Også her er der et visitor center, hvor man viser skitser og gamle fund, der kan hjælpe til forståel-

sen af det, man vil se senere.

Det viser sig at være indrettet som et slags frilandsmuseum, hvor man med sin folder (trukket i en automat) selv kan foretage sin tur rundt i dette lille selvforsynende samfund. Her er kirke og kirkegård, garnison, værksteder (sæbe og lys af talg, væveri, smedje, tømrer og læderarbejde), opholdssted for munkene og abbeden, hvor søjlerne er forsøgt konstrueret til at modstå jordskælv. Der er også gæsteværelse og kapel.

Indianere har været ansat til kvægpasning og jorddyrkning, og de er blevet oplært til f.eks. vævning. Her er også en sovesal, hvor de unge indianske piger skulle være om natten.

I kirken møder vi i øvrigt en mand, som sidder og spiller musik på en kopi af den indianske fløjte. Dels er han på vej hjem og skal fordrive tiden på en rar måde, dels er akustikken utrolig god herinde.

Fra kilder i bjergene har man ledt vand til et "vandhus", hvorfra vandet gennem et avanceret, underjordisk rørsystem er blevet ledt ned til bebyggelsen, bl.a. også til brug for deres vaskefacilitet i form af et basin (lavanderia).

Man har forsøgt at samle nogle af de dyr, som ligger tæt op ad de racer, man havde dengang: der er long horn, får med fire horn,

?X *Andersen peasoup* i **Buellton**

Meget passende fortsætter vejen direkte til **Solvang**. Vejen dertil er ganske pæn, og man er slet ikke i tvivl, når man når Solvang. Det danske præg er umiskendeligt, omend turistet. Selv en hvidkalket kirke med trappetårn indgår i bysamfundet. Det er baseret på amerikanske turister, der måske nok kan få en fornemmelse af, hvad danskere forstår ved hygge, når de går rundt mellem bindingsværkshusene eller nyder de små gårdhaver. Der er i hvert fald en stor kontrast til den normale, amerikanske by. Og så kan man få "pølser", "æbleskiver" og "smørrebrød". Sidstnævnte forekommer dog ret dyrt.

Navnene er for størstedelen danske. Vi hørte ikke dansk blive talt af andre end et andet par turister.

I det dejlige vejr finder vi en gårdhave og får os en rigtig Carlsberg, som er importeret på en speciel flaske, hvor navnet er fremhævet i glasset. Falder vejen forbi alligevel, bør man gøre opholdet. Det er ikke så slemt, som man kunne forledes til at tro efter beskrivelserne.

Da vi synes, at vi har set kyststrækninger nok kører vi den mest direkte vej til **Santa Barbara**. På vej hertil gør vi en tissepause ved en dæmning, hvor man endnu engang kan se, hvor meget vand, man mangler i reservoierne. Vi har flere steder her på det sidste til vores undren konstateret, at floderne er fuldstændigt udtørrede. Det kan i nogle tilfælde hænge sammen med, at alt vand bevares i reservoierne.

Da man kommer ned fra bjergene er der en god udsigt over byen, og vi er endda så heldige, at vi får et luftskib med på billedet.

Egentlig ville vi bo i *Goleta* nord for byen, men som vi kommer ind på motorvejssystemet ser vi ikke afkørslen (den viser sig at ligge før vores tilslutning), og inden vi får set os om er vi kommet uden om Santa Barbara og vælger så at indkvartere os her syd for i **Carpinteria**.

Motorvejen forløber ret tæt på kysten, hvor der til vores overraskelse ses 10-12 boretårne ude i havet.

Da vi har fået os installeret og læst de turistbrochurer, vi har taget i receptionen, kører vi en tur

ned for at se på stranden. Der er ingen strandpromenade, men nogle stikveje ned til den. Den siges at være en af de sikreste badestrande, men specielt spændende virker den ikke.

Vi tager så turen tilbage til byen, hvor vi kører langs havnen. Her lokaliserer vi de steder, hvorfra man kan komme på sejlads for at se hvaler. Vi kører også op gennem byen, som er helt anderledes end hvad vi tidligere har set: mere mexikansk præget med hvidkalkede bygninger med overdækkede buegange, masser af palmer og blomster og et mere intenst miljø i de gamle gader. Vi leder efter noget man kunne kalde en "rigtig" havn, men det finder vi ikke.

Vi spiser på den nærliggende *Carrows*, som er blevet en af vores foretrukne spisekæder.

Om aftenen står stjernerne klart på himlen, og det ligger i luften, at Ulla skal på hvaltogt og jeg på museum i morgen.

Santa Barbara og LA (13.3).

Vi havde gjort regning uden vært. I nattens løb er vejret slået om, og endnu et frontsystem kommer ind fra havet. Det småregner, men hvad værre er: der er faktisk ingen sigt. Det gør jo beslutningen lettere.

For at undgå morgentrafikken til LA, vælger vi at bruge formiddagen til at tage til Santa Barbara for at se deres **Naturhistorisk museum**, som på brochuren ser meget stort og flot ud. Det ligger lidt i byens udkant ved den lokale *Missiones*.

Museet er fordelt på en række lave bygninger med gårdhaver, og de er ikke helt så store, som vi havde forestillet os. Samlingerne er dog interessante nok, omend der er tale om lidt gammeldags panoramaer. Her er rig lejlighed til at studere alle de dyr og fugle, vi har set, på nærmere hold, så vi kan få tvivlstilfældene vurderet.

Her er også en afdeling med eksempler på de forskellige indianerkulturer, som er ret forskellige, når det drejer sig om klædedragt og deres måde at udtrykke sig kunstnerisk på. Det kommer også lidt bag på os, at de faktisk har lavet plankekanoer, slebet med hajskind, bundet sammen og tætnet.

Udenfor står et 24 m langt skelet fra en blåhval, som understreger, at hvalerne er en naturlig del af livet uden for kysten.

Vi tager den direkte til LA. Det småregner stadig, men der er nu heller ikke meget spændende at se. På dele af strækningen viser noget, som man tror er badebroer, sig at være bore"pier", hvorpå oliepumperne står og nikker. Jo nærmer vi kommer Los Angeles, jo mere er bebyggelse er der langs det meste af vejen. Strandene er nu blevet rigtige badestrande med livreddertårne. Det blomstrer overalt.

"Adopt a highway" står der jævnlige på motorvejene, og derefter er der så på skiltet anført, hvem der har ansvaret for rengøringen de næste, angivne miles. Det kan være en forretning, Lions Club, spejdere eller andre.

Der er også mange steder, hvor man på opfordrer til at ringe til et bestemt nummer, hvor man åbenbart forsøger at koordinere samkørsel. På særligt belastede strækninger er der særlige baner som i myldretiden kun må benyttes af busser eller biler med 2 eller 3 personer.

Bilparken er præget af velholdte biler. De rustner åbenbart ikke, og det betyder, at der faktisk også

er en del biler af ældre årgang. En statistik i "Los Angeles Times", som vi købte, viste, at ca 35% af bilsalget i USA er General Motors, ca 30% Ford, ca 25 % japanske og ca 5 % europæiske, og af de europæiske synes Volvo virkelig at have fået sin andel: på disse kanter er der rigtig mange, såmænd også Amazon. Mere opsigts vækker det naturligvis, at Sydkalifornien er det største porschemarked.

Ulla har besluttet, at vi skal bo i **Rosemead**, så efter Santa Monica drejer vi ind på vej 10. Her mærker vi tydeligt at vi er kommet til storbyen. Her er seks vejbaner og meget tæt trafik. Vi kører dog ikke ret langt før det hele går i stå. Det varer lang tid, inden vi rykker så langt frem at vi kan konstatere årsagen til miseren: en Löwenbrau-lastbil har været involveret i færdselsuheld og spærret to baner.

Vi kommer godt nok fra motorvejen, men bliver vendt forkert og kører dermed i den gale retning. Her når vi at opleve flere oliepumper og petrokemisk industri, inden vi opdager vores fejl og får vendt bilen og får fundet motellet.

Vi reserverer foreløbig en nat, og får at vide, hvorledes vi skal benytte telefonen.

Ulla får fat i SAS, som meddeler, at der er 50 ledige pladser på flyet lørdag, og at hun er listet. Den glædelige nyhed udløser en tur til receptionen, hvor vi booker endnu to nætter.

Mod sædvane holder regnen ved uden ophold i dag, så vi bliver på værelset. I øvrigt er klokken også blevet så mange, at man dårligt ville kunne nå at foretage sig noget fornuftigt.

Sidst på eftermiddagen klarer det dog op, og vi går en tur for at finde et indkøbscenter, da vi mangler brød.

I kvarteret er der villaer og haver med eksotiske planter, men intet marked. Vi opgiver naturligvis ikke, men prøver i den anden retning, og her finder vi et stort indkøbscenter i to etager. Her er masser af pæne forretninger, men ikke et ordinært supermarked. Til gengæld finder vi her hele to pladeforretninger. Til vores overraskelse er udvalget størst i kassettebånd, ligesom der findes et udvalg af musikvideo, men der ikke er så mange CD'ere. Den ene har dog nogle, men ikke de lidt ældre indspilninger, Christian havde bedt os skaffe. Ærgerligt nok, for prisen ligger på 12-15 \$.

I filmens verden (14.3).

Da det ikke er lykkedes at finde noget brød til vores morgenmad, prøver vi for første gang at få morgenmaden som "take-away". To store portioner, en med brød og en med pandekager, som leveres i praktisk plastbeholder, der kan holde maden varm.

Vi har valgt at tage til **Universal Studios**. Vi når uden problemer derud: man skal blot følge banemarkeringen, også når den viser, at afkørslen skal ske venstre ud, hvilket kan forekomme. Vi husker at indløse en rabatbillet fra en folder, og der startes straks med en rundtur. Den foregår i et vogntog med tre vogne, og med guide ombord køres vi så rundt i det store område med kulisser og studier. Vi ser genopbygningen af New York, som brændte for nogle år siden, men ellers kan man hurtigt komme vidt omkring: England, Frankrig, Mexico, "western"-by (med små døre/vinduer til mandlige hovedroller, store til kvinderne - af optiske grunde).

Der står og ligger også mange dele fra diverse film: tanks, fly, prærievogne osv.

Nogle kulisser står, som de har været brugt i berømte film, som folk kender, og vi prøver at køre på broer, der falder sammen, vandene der skilles, og den skrækkelige haj fra **Hajen** dukker op af en lille sø.

Vi får også en tur gennem et par studier: et hvor der spilles en kort science fiction scene, en hvor King Kong utroligt livagtigt er ved at smide os ned af hængebroen, og mest utroligt: en undergrundsstation under et jordskælv. Her oplever vi, holdende på en tro kopi af en undergrundsstation, at mens vi ryster i vores vogne, falder vejen ovenover os sammen, en tankbil skrider ned mod os, samtidig med at den bryder i brand. I næste øjeblik kommer et tog susende i modsat retning og afspores, så vognene farer over mod os, og endelig springer der en vandledning, så enorme vandmasser styrter ned mod os. Det er virkelig, som om det sker.

Et endnu større synsbedrag er en tur gennem en tunnel, hvor siderne drejer rundt over og under en. Jeg kunne i hvert fald ikke lade være med at læne mig til højre og venstre, selv om vi hele tiden sad absolut vandret.

Efter rundturen bliver man sat af i underholdningsparken, som også er en kulisseyby med forretninger og spisesteder i den stil, som svarer til kulissen. Der er forskellige forestillinger, af hvilke vi vælger at se cowboy stunts og actionstunts a la Miami Vice. Selv om begge shows er seværdige, imponerer Miami Vice showet mest, men det er også her, der er mest teknik involveret. Her er både vandscootere, hurtigbåde, ja selv en helikopter, der bryder i brand, har man fået plads til.

Nu da vi er i Hollywood, kan vi lige så godt "gøre" den færdig, så vi finder *Hollywood Boulevard*, og efter at have fundet et sted at parkere, går vi til **Mans Chinese Theater**. Her har ca 200 kendte stjerner plantet deres fødder eller hænder i cementfliserne - og naturligvis signeret dem i forbindelse med filmpremierer i biografen. Her går folk rundt for at finde netop deres yndlingskunstnere, men ud over at den kinesiske biograf i øvrigt gør sig på billeder, er der ikke noget at komme efter.

Meget passende kom der en af de "forlængede" limousiner, men jeg skulle fotografere. Vi så dem flere gange, men ellers må man erkende af "compact car" har afløst de store dollargrin, om end begrebet compact indebærer en stor bil.

På begge sider af gaden er der her nedlagt specielle fliser i fortovene. Det er fliser med en messingsstjerne og et navneskilt. Strækningen kaldes *The Walk of Fame*, og det er kendte personer fra film- og tv-verdenen, der her opnår anerkendelse.

Næste gade er **Sunset Boulevard**, som i et slynget forløb går gennem Beverly Hills til Santa Monica. På den første del af strækningen er der masser af fine forretninger og spisesteder, og der er masser af mennesker på fortovene. Senere overgår vejen til at blive et mondænt villakvarter med store haver og med hække og mure omkring. For de interesserede kan man købe særlige kort, som viser, hvor de enkelte stjerner bor, så man kan køre forbi, hvis man har lyst. Det har vi nu ikke, så vi fortsætter ned mod havet, til vi ender foran den kendte fiskerestaurant XXX.? Klokkeren er imidlertid kun fire, så det er for tidligt at spise, så vi kører hjemad, men for ikke at skulle risikere at sidde fast i myldretidstrafikken kører vi direkte gennem centrum. Det er næsten den mest lige vej, og bortset fra at der skal standses ved lyskrydsene, går det ganske smertefrit, og vi når på den måde at få en fornemmelse af, hvorledes det er at færdes nede mellem skyskraberne. Det tager dog også sin tid: ca 2 1/2 time.

Fortiden genoplevet (15.3).

Jeg vil gerne besøge **Huntington library**, som meget bekvemt ligger lige nord for vores motel. Lige og lige vil sige et pænt stykke, hvor vi kører gennem bydele med fordekkelige indvandrere, som sætter deres præg på butikker og skiltning. Et meget stort område består af nydelige, store villaer med store grønne og blomstrende forhaver. Da vi når frem til parkens indgang viser det sig, at der er lukket for offentligheden til kl.13.

Vi vælger så den næste seværdighed: Queen Mary og Spruce Goose. De er placeret i Long Beach, hvor vej 710 ender, og den starter meget passende heroppe i Pasadena. På blot ca 20 minutter når vi således frem efter at have haft udsigt til down town, parkeringspladser for de gule skolebusser, passeret et enormt jernbaneanråde med utallige spor og containers, garageanlæg for trolleybusser/S-tog?, containerhavnen.

Man betaler sin parkeringsafgift og en fælles billet til både Queen Mary og Spruce Goose. I forbindelse med indgangen er der opbygget Londontowne med spisesteder og souvenir-butikker.

Queen Mary er med sine 81.000 tons og 1019 ft et af verdens største passagerskibe og ligger i dag på Long Beach, hvor det dels er indrettet som hotel, dels som museum, og der er restauranter og mødefaciliteter.

Man kommer op til Queen Mary ad nogle trapper, da man skal ind ovenover hotelafdelingen. Der er tale om, at man selv klarer turgennemgangen ved hjælp af en udleveret brochure og mere eller mindre tydelige skilte på skibet.

Der er først en udstilling om atlantehavsbådene generelt, men derefter kan man komme ned i maskinrummet, se den ene af de fire skruer, hvis størrelse man har levetgjort ved at lade en frømand (figur) inspicere den. Maskinrummet er af imponerende dimensioner både hvad højde og maskinstørrelse angår. Som et eksempel kan også nævnes, at skrueakslen er ca 9 m, og at et led på ankerkæden er længere end min arm. Utroligt hvad man kunne bygge i 1936.

De øvrige dæk er mere eller mindre tilgængelige for offentligheden. Der er en række forretninger og restauranter, men derudover har man indrettet en række udstillinger, som viser, hvorledes livet har været ombord for såvel passagerer som besætning. Der er således opholdsrummene for kaptajnen, officererne og matroserne, der er radiorum og brandslukning, køkken, hospital, barbersalon, gymnastikrum, legerum til børn, eksempler på bordopdækning og passagersaloner. Det skuffede Ulla meget, at der ikke var mulighed for at få de store gamle saloner at se på rundturen, men det er forbeholdt hotellets og restauranternes gæster.

Scener fra krigen, hvor man transporterede tropper (på en enkelt sejlads 16000 mand), senere var hospitalsskib og til sidst sejlede krigsbrude til USA.

I øvrigt kunne skibet sejle så hurtigt, at det kunne sejle fra hvad som helst - også de tyske u-både. Fra broen 30 m oppe er der et godt udsyn ind til Los Angeles og ud over containerhavnen.

Spruce Goose er bygget af den exentriske millionær Howard Hughes. Flyvemaskinen, som er verdens største med et vingefang på ca 170 m og højere end en 8 etages bygning, fløj første og eneste gang i 1947 - og kun en mil. Den er bygget i lamineret træ, forsynet med 8 motorer - og i øvrigt en vandflyver.

Som den står nu i sin egen kuppel, virker den imponerende, og ad trapper kan man komme op at

se ind i maskinens krop og yderligere en etage op til besætningen og passagerne. Der er faste udstillinger både om Howard Hughes liv og levned og tilblivelsen af *Spruce Goose*. Derudover er der et stort antal flotte biler fra slutningen af 30'erne og fra 40'erne.

Tidsmæssigt passer det meget godt, at vi kan nå tilbage til Huntington Library ca 13.30.

The Huntington omfatter Huntington Library, Huntington Gallery og Huntington Gardens. Det hele er grundlagt af Henry E. Huntington, som var en af grundlæggerne af "South Pacific Railway", og som udover at være forretningsmand også interesserede sig for bøger, kunst og blomster.

Samlingerne rummes i to palæer, og er ikke uoverskuelige (bl.a. fordi ikke alt vises for offentligheden).

Huntington Library har særlige udstillingsrum, hvor man bl.a. viser Ellesmere-manuskriptet til Chaucers "Canterbury Tales" og Gutenberg-bibel trykt på pergament, flere sjældne bøger (f.eks. et meget stort værk om "Birds of America" i et meget stort format og tidlige Shakespeare-udgaver) og manuskripter og førsteudgaver af en lang række store forfattere som f.eks. Dickens. I forbindelse hermed var der en særudstilling om orkideer, hvor man dels viste (især) gamle og nye bøger med illustrationer og beskrivelser af orkideer og samtidig havde de pågældende orkideer stående i potter. Imponerende flot.

I nabobygningen findes kunstsamlingen *Huntington Art Gallery*, som især er kendt for sin samling af engelsk kunst, og her navnlig et antal Gainsborough-malerier med "Blue boy", som det mest berømte. Men her er også malerier af f.eks. Reynolds og Romney og flamske malere. Også det kendte billede af George Washington malet af Gilbert Stuart hænger her.

Huset har været Huntingtons bolig, og f.eks. er hans bibliotek et særdeles flot rum med bogskabe fra gulv til loft. Andre rum er forsynet med smukke træpaneler.

Desuden er der mange eksemplere på engelsk og fransk møbelkunst fra 1700-tallet, ligesom der er porcelæn, sølvtøj, taffelure mv.

Der findes endnu et galleri, Scott Gallery, som vi ikke så, men som rummer amerikansk kunst fra 1730 til 1930, men vi orkede ikke flere synsindtryk.

I forbindelse med bibliotekets udstilling er der et par sale med "The Arrabella Huntington Memorial Collection", som er hustruens samling af franske gobeliner, møbler, porcelæn (svaser) mv.

Ca 2/3 af det store område er udlagt til botanisk have, eller rettere: botaniske haver (*Huntington Gardens*). Her er 15 forskellige haver placeret adskilt ved store plæner. Vi nåede ikke dem alle, men koncentrerede os om den japanske have og ørkenhaven. Vi kom dog forbi rosenhaven, men ikke den store kamalia-have. Undervejs er der under alle omstændigheder navne ved alle planter, også da vi går på "bagsiden" af den australske have.

Den japanske have ligger i en naturlig gryde og er forsynet med vandløb, bro, japanske stenlamper. Her er bonsai-træer og der er bygget et japansk hus med de store skydedørs-partier og indrettet, eksemplere på Zen-have (revet grus omkring større sten).

Der er masser af fugle, heriblandt både den blå "scrug?" og mange forskellige kolibrier, ligesom der er egern i træerne.

Ørkenhaven er verdens største, og her er alle de kaktus og sukkulenter, man kan tænke sig. Nogle af dem er utroligt store, andre ganske små, og en del af dem har ovenikøbet blomstringstid. Det

er ganske betagende og kan kompensere for, at det ikke er så mange forskellige slags, vi har set i de "rigtige" ørkner.

Fra motellet kan vi se et par motorveje og man kan ikke undgå at være imponeret over at se 6 baner hvidt lys og 6 baner rødt lys som et tæt tæppe så langt øjet rækker.

Klar til hjemtur (16.3).

Marina del Rey

Vi har pakket det meste om aftenen, så det er kun håndbagagen, der skal på plads. Bagagen er blevet udvidet med rygsækken, så der er blevet plads til T-shirts, brochurer og andre indkøb.

Formiddagen skal tilbringes i *Marina del Rey*, som er verdens største lystbådehavn. På vej dertil ser vi flere steder, at der dækkes op til lørdags-loppemarked langs vejene.

Da vi kommer til *Venice*, kommer vi lidt nordpå, hvor der er badestrand hele vejen. Der er ikke direkte adgang til stranden pr. bil, så i givet fald må den parkeres et stykke derfra. Da vi får vendt, kommer vi hurtigt til marinaen, uden at der er noget, jeg umiddelbart kan genkende fra sidste gang. Vi tager en vilkårlig vej, og da der er tale om privat område, må vi putte penge i boksen for at få adgang til den offentlige parkeringsplads. Den er i øvrigt sikret med "hajtænder", så man ikke kan køre ind gennem udkørslen.

Vi slentrer en tur ned langs solsiden af "pieren", hvor den ene store motorbåd med stor overbygning ligger ved siden af den anden. Der er ikke umiddelbart noget hyggeligt sted, hvor man kan indtage en formiddagsøl, så vi kører videre til **Fishermans Villa**, som ligger på den anden side af marinaen.

Her ligger en række kulørte bygninger med forretninger omkring fyrtårnet, som i tidens tegn er forsynet med en stor, gul sløjfe som mavebælte. Her er ganske stemningsfuldt med fiskerbåde (med tilhørende pelikan), udflugtsbåde til havnerundfart, og små listige steder. Et specielt indslag er, at der kommer mange kondicyklister, åbenbart på lejede cykler, som bruger stedet som udflugtsmål.

Vi finder et krus med sanddollar til Flemming, og kan herefter med god samvittighed sætte os hen på en bar med udendørsservering.

Lidt over middag pakker vi endeligt sammen og kører hen for at aflevere bilen. Det går uden problemer, og beløbet bliver det, som Ulla har beregnet. Vi har kørt 4000 miles eller ca 6500 km, og inklusive skatten løber regningen for de 23 dage op på XXXXX \$.

Vi bliver kørt i lufthavnen og sat af i god tid i Tom Bradley-terminalen, så vi kan få checket ind sammen.

Det kommer fuldstændig bag på os, at damen bag skranken meddeler os, at vi ikke kan komme med, fordi der er vægtproblemer med maskinen. I øvrigt står der 33 før Ulla på ventelisten! Hvad enten det nu skyldes mere fragt eller mere benzin, er det en slem streg i regningen, ikke mindst fordi jeg stort set har brugt alle vores kontanter op. Ja, faktisk delte vi regningen op hos biludlejeren, så han fik både kontanter og kreditkort.

Vi beslutter at tage chancen, og får udleveret bagage"tags", hvorefter vi sætter os til at vente. Lufthavne er ikke morsomme, og slet ikke når man ikke ved om man er købt eller solgt. Ulla får undersøgt, at vi kan komme til London for 800 \$ pr stk, mens jeg foreslår, at vi skal tage videre

til Seattle. Fra baren holder vi øje med indcheckningen og ikke mindst dem, der som vi, sidder med deres kufferter. Da vi nærmer os afgangstidspunktet er vi 10-15 personer. 4-5 stykker kommer med, og resten må finde på noget andet. Der er ingen trøstens ord: situationen er lige så dårlig både søndag og mandag. Det lykkes ikke Ulla at få billetten opgraderet, så vi kan komme med British Airways, men i stedet bliver vi foreslået at tage til Seattle og tage med derfra. Der skulle ikke være problemer derfra.

Det beslutter vi os så for. Vi bliver listet, og vi får ovenikøbet oplyst flyselskaber, priser og terminalnumre på afgang til Seattle.

Resten er rutine: finde en afgang, finde plads, købe billetter og rejse.

Det bliver Alaska Air, som har en direkte afgang kl. 20.10.

I flyet kommer vi til at sidde ved siden af en ung amerikaner, som vi kommer i snak med.

Vi har af gode grunde ikke bestemt os for noget overnatningsted, og da han tilbyder at køre os, hvorhen vi vil i den lejede Cadillac, der står og venter på ham, er det enkleste at følge ham til det hotel, hvor han skal bo. Det viser sig at være et hotel, der ligger lige over for lufthavnen, 5-10 minutters kørsel derfra.

Her er plads, og selv om det koster 80 \$, er det prisen for et hotel af den standard: badeland, kondirum, flere restauranter osv.

Vi får en godnatpilsner i baren over en god snak.

Sol over Rocky Mountains (17.3).

Næste morgen sover vi længe. Vi skal være i lufthavnen ved middagstid, der er ca 20 km til Seattle centrum, og det kan dårligt betale sig at leje en bil for så kort tid.

Mens vi venter på at få plads ved morgenbordet, kommer vores ven, som vi endnu engang slår kludene sammen med.

Resten af formiddagen fordriver vi på værelset, hvor vi kan nyde udsigten i det for egnen usædvanligt gode vejr.

Hotellet har en gratis bus til lufthavnen, og velankommen hertil bliver vi straks checket ind uden yderligere problemer.

Jeg prøver at skaffe os nogle kontanter på Dinerskortet, men det lykkes hverken hos SAS eller i pengeautomaten, men vi har da også penge nok til at få os et glas fadøl i afgangsterminalen.

Flyet letter kl. 1407 og det første stykke er endnu en stor oplevelse fra luften: sneklædte Rocky Mountains så langt øjet rækker. Kaptajnen bedyrer os, at det er yderst sjældent, at man har så fin udsigt på disse kanter!

Om hjemturen er der ellers ikke meget at sige. Vi så filmen, som havde danske undertekster (!), fandt i øvrigt god underholdning i at lytte med på en diskussion, der blev ført mellem en steward og to SAS-medarbejdere på sæderne foran os. De var bøsser og diskuterede deres udseende, tøj osv).

Ude godt..hjemme bedst (18.3).

Efter 9 timer og 22 minutters flyvning og 7823 km i Kastrup, hvor vi til vores overraskelse modtages af Axel og Bodil (og Turid). Da de havde konstateret, at vi ikke kom som planlagt, havde Bodil gennem adgang til SAS-systemet fundet os på listen fra Seattle, og senere fået

bekræftet, at vi var kommet med.

Bodil og Villy havde sørget for, at hele banden var samlet til festlig modtagelse og fællesspisning om aften. Kun Asger og Addi var forhindret pga Asgers fødselsdag.

Og så begyndte hverdagen igen. Ulla har en enkelt fridag til at komme over tidsskiftet, mens jeg har ferie til efter påsken. Jeg har skullet vænne mig til ikke at have servostyring og til at skulle skifte gear, og selv Volvoen føles lille. når man er vant til at have så meget plads omkring sig.

Vi har jo i høj grad rejst for os selv, og ikke været meget i kontakt med befolkningen. Derfor kan vi heller ikke sige, at vi kender meget til den almindelige amerikaner. Hvad der trods alt har slået os, er deres umiddelbarhed og frigjorthed, og antallet af kraftige mennesker. Ikke mindst er der utrolig mange fede kvinder, selv i deres unge alder, så det er ikke noget under, at der er mange tv-reklamer for slankemidler!

X Ting der skal tilføjes på passende steder:

jernbanerne ofte parallelt langs landevejen

falke, ravne, rødvingede blackbirds
douglasfyr

jordbær dyrkning under plastik

volley på strand

markarbejde

andre hastighedsbegrænsninger

Trods vandmanglen ser vi selv i regnvej, at der vandes på markerne, og vandforbruget til at holde plæner og golfbaner grønne (nedgravede sprinkleranlæg) må være enormt, og da også årsag til irritation i de egne, der er hårdest ramt af vandmanglen. For ikke at tale om alt det vand der går til at for at man kan have rent vand i swimming poolen

Det er klart, at man er meget opmærksom, når der pludselig optræder danske navne som Olsen, Sørensen, Pilegaard, Jensen osv på vejskilte eller forretninger, men det skete faktisk flere gange.